

Samouprava

GLASILO ŽUPANSKE ZVEZE V LJUBLJANI

LETO 1940

LJUBLJANA, V OKTOBRU 1940

ŠTEV. 9-10

Dr. Marko Natlačen — 5 let ban.

Ko je bil po notranjepolitičnem prevratu pred petimi leti imenovan za bana dravske banovine g. dr. Marko Natlačen, je slovensko ljudstvo vedelo, da stopa na čelo banovine mož, ki razume njegovo dušo, njegove žive potrebe in težnje, in ki bo znal upravo Slovenije usmeriti tako, da se bo v čim največji meri s temi težnjami skladala. Nam županom novi ban še celó ni bil nov človek. Poznali smo ga že dolgo let kot odličnega predstavnika in vnetega pobornika samoupravne misli, za katero je bil mnogo delal in tudi trpel. Poznali smo ga posebno kot predsednika in poznejšega komisarja bivše ljubljanske oblasti, kjer je v kratki dobi, ki je bila oblastnim samoupravam usojena, ustvaril velika dela, nadaljujoč plodno delovno tradicijo bivšega deželnega odbora kranjskega. Zato nas je njegovo imenovanje iskreno veselilo.

Na najvišjem upravnem mestu Slovenije je posvetil gospod dr. M. Natlačen upravi poverjene mu pokrajine vso svojo skrb in ljubezen, svoje velike sposobnosti in energijo. Kaj vse je v teh petih letih, ki so potekla od 12. septembra 1935, pod iniciativnim vodstvom neumorno delavnega gospoda bana kljub omejeni pristojnosti in zelo omejenim sredstvom storila za gospodarski, socialni in kulturni napredek slovenskega naroda banovina, bi bi bilo nemogoče naštevati in tudi odveč za nas župane, ki smo to delo od blizu gledali in marsikje sodelovali. Pač pa smo župani dolžni, da se kot predstavniki občin na tem mestu spominjamo velike skrbi, ki so je bile v tem času deležne občine in ki je tudi tem vtisnila neizbrisni pečat banove osebnosti, zlasti njegovih demokratičnih in ljudski samoupravi naklonjenih načel.

Ta načela so prišla do izraza že od vsega početka pri izgraditvi naše nove občine, pri njenem zunanjem izoblikovanju s komasacijami, kjer so se zahteve zakona in administracije prilagodile željam prebivalstva in zahtevam socialne pravičnosti, in pri njeni notranji ureditvi, kjer se je z novo uredbo o občinskih uslužbencih upostavila samoodločba občine glede njenih uslužbencev, z internimi ukrepi razširila svoboda v občinskem gospodarstvu, omogočilo svobodno kretanje mestnih usluž-

bencev, upostavila zakonitost pri občinskih volitvah itd. Za naša stremljenja po večji samoupravi in po administrativni in finančni razbremenitvi občine je pokazal gosp. ban dr. Natlačen vedno razumevanje in dal tudi dejavno pomoč, kolikor mu je bila ob centralistični ureditvi države in tej prikrojenih zakonih sploh mogoča. Velikopotezni prenos težkega bremena vzdrževanja ljudskih šol na banovino, visoke vsakoletne podpore iz banovinskih sredstev preobremenjenim občinam, organizacija in subvencioniranje našega prvega tečaja za občinske tajnike, strokovna in materialna pomoč posameznim občinam pri elektrifikaciji, vodni preskrbi, v njihovih mnogoterih velikih in malih zadregah, širokogrudno izvrševanje nadzornih poslov nad občino, vse to in še mnogo drugega razkriva globoko razumevanje gospoda bana za potrebe občine in njegovo izravnavajočo pravičnost, temelječo v skrbi za malega človeka.

Enako razumevanje je pokazal g. ban dr. M. Natlačen tudi za delo naše strokovne organizacije, ki ga blagohotno podpira. Ko je odbor Županske zveze dne 13. septembra t. l. prišel k petletnici čestitat, je storil to v zavesti, da izpolnjuje le svojo dolžnost, narekovano po hvaležnosti za veliko pozornost, ki jo gospod ban posveča občinam v celoti, kakor vsaki posamezni med njimi. Da se te dolžnosti naše občine v polni meri zavedajo in da znajo ceniti svojega bana, kjer je župan našel vedno topel sprejem in odprto srce, so pokazale tudi brzobjavne čestitke, ki so mu jih skoraj vse poslale.

Čestitke in zahvalo v našem glasilu ponavljamo z vročo željo, da se čimprej uresničuje dolgoletne težnje slovenskega naroda po samostojni upravi in dravska banovina dvigne v resnično, neodvisno samoupravno telo, v banovino Slovenijo, g. dr. Marko Natlačen pa da bo prvi slovenski ban!

Občine pri odkritju spomenika kralja Aleksandra I. in sestanek županov.

Svečanost odkritja spomenika viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja na dan 6. septembra t. l. bo pač ostala nepozabna vsem, ki smo ji prisostvovali in videli njen veličastni potek, videli in občutili prekipevajoče brezmejno navdušenje naroda, složno zbranega okrog svojega mladega kralja. Ni namen teh vrstic, da opišemo potek slovesnosti; to je storilo že dnevno časopisje z obširnimi poročili. Poročati hočemo v našem glasilu le, kako so bili tega velikega dogodka deležni tudi predstavniki občin.

Vabilu odbora za postavitev spomenika in pozivu Županske zveze za udeležbo pri svečanem odkritju so se odzvali skoraj vsi župani. Prihiteli so tudi iz najoddaljenejših občin, da izpričajo svojo in svojih občanov hvaležnost pokojnemu mučeniškemu kralju. Spomeniški odbor nam je bil pripravil poseben časten

prostor, kjer se nas je zbrala velika večina — našli smo jih tam nad 370. Ostali župani so bili pri raznih drugih organizacijah, kjer zavzemajo vidna mesta in pri tej priliki niso smeli manjkati. Tako so bile pri tej edinstveni spomeniški svečanosti slovenske občine častno in dostojno zastopane.

Posebno odposlanstvo pod vodstvom predsednika Županske zveze je položilo pred spomenik lep venec s trakovi. Ko smo odhajali s Kongresnega trga, prevzeti od veličine pravkar doživetega, smo imeli zavest, da je državna misel v slovenskem narodu toliko utrjena, da je noben notranji in zunanji vihar ne more več omajati.

Navzočnost tolikega števila svojih članov v Ljubljani je porabila županska zveza za kratek

sestaneke županov.

Letos ni bilo občnega zbora. Preprečil ga je izredni položaj, ki ga je bila ustvarila okrog nas besneča vojna vihra in ki nalaga državnemu vodstvu kot prvenstveno dolžnost skrb, da z vsemi sredstvi ohrani mir na mejah države in red v njeni notranjosti. Redni občni zbor je Županska zveza morala odložiti. Nadomestil naj bi ga vsaj delno omenjeni sestanek in izkoristila izredna prilika, ki se ni smela zamuditi, da položi odbor članstvu vsaj na takem sestanku račun svojega dela, poroča o uspehih in neuspehih zveze ter spravi v razgovor trenutno najvažnejša vprašanja.

Sestanek je bil takoj po končani spomeniški svečanosti v dvorani Rokodelskega doma. Začel ga je ob pol eni predsednik Županske zveze Nande Novak, pozdravil došle župane in pojasnil namen sestanka. Predlagal je vdanostno brzojavko Nj. Vel. kralju Petru II. in čestitke k Njegovemu rojstnemu dnevu, kar je bilo z navdušenjem sprejeto. Brzojavka se je takoj odposlala.

Nato je predsednik prešel na dnevni red sestanka in podal kratko poročilo o delovanju Županske zveze v času od zadnjega občnega zbora. V tem času se je mudil v zvezinih poslih dvakrat v Beogradu, neštetokrat v Ljubljani, posređoval v mnogih stvareh in izročil na pristojnih mestih naslednje spomenice:

Spomenico kraljevski vladi na roke predsednika Cvetkovića in podpredsednika dr. Mačka z zahtevo po takojšnji ustanovitvi slovenske banovine; vojnemu ministru tri spomenice: a) glede reorganiziranja vpoklicev vojnih obveznikov kakor tudi vprežne živine. Uspeh je bil ta, da zdaj vrše vojaške oblasti vpoklice s poedinimi spiski; b) glede upoštevanja kmečkih gospodarstev v tem smislu, da se ne vpokličejo z enega gospodarstva istočasno vse delovne moči, ampak da se obvezniki tako razvrste, da je vsaj ena delovna moč vedno doma; c) glede oprostitve županov, tajnikov in vojaških referentov pri občinah, ki so rezervni oficirji, in vseh občinskih slug. Uspeli nismo, ker je preobčutno pomanjkanje rezervnih oficirjev. Dalje predstavko ministru za socialno politiko in narodno zdravje in finančnemu ministru z zahtevo, da se dajejo krediti po uredbi o podpiranju rodbin siromašnih vpo-

klicanih obveznikov pravočasno na razpolago; finančnemu ministru zahtevo, da se ukine maksimiranje občinske trošarine na alkoholne pijače, kar smo za tekoče leto dosegli in s tem rešili občinam nad 15 milijonov dinarjev dohodkov (za prihodnje leto bomo morali izposlovati spremembo trošarinskega zakona, ozir. zadnje uredbe o maksimiranju); ministru za promet prošnjo za polovično vožnjo županom, katera pa je bila ponovno negativno rešena, češ da za to ni zakonske osnove; istemu ministru predstavko, da bi dajale železniške postaje občinam podatke o uvoženih trošarinskih predmetih, katera je bila tudi negativno rešena; ministru pravosodja predlog za zopetno uvedbo občinskih posredovalnih uradov; banu g. dr. Natlačenu razne predstavke, med drugimi tudi predlog, da se uvedejo za občine redne vsakoletne revizije. Zadeva se prav sedaj obravnava pri banski upravi in bo ugodno rešena. Predložili smo tudi predstavko glede obravnavanja občinskih proračunov, kjer smo gotovo tudi dosegli znatne uspehe.

Predsednikovo poročilo so prisotni župani soglasno vzeli na znanje, nakar se je razvila živahna debata o raznih perečih vprašanjih. O novi enotni krušni moki je podal daljše poročilo župan iz Šmartnega pod Šmarno goro Juvan Franc. Soglasen sklep na njegovo poročilo je bil, da se predlaga oblasti, da se odstotek moke pri mletvi zniža od 83% na 73%. Na predlog župana Juvana je zbor nadalje soglasno sklenil, da se predlaga oblasti, naj se podpore po uredbi o podpiranju rodbin siromašnih vojnih obveznikov zaradi narasle draginje zvišajo vsaj za 100%. Daljša debata se je razvila o neenotnem postopanju odborov za podeljevanje podpor, o postopanju nekaterih vojaških oblasti in o podeljevanju podpor vojnim obveznikom, o pravočasni preskrbi trošarine prostega sladkorja za sladkanje vinskega mošta, o maksimiranju cen kmetijskih in industrijskih proizvodov, o pravočasni nabavi potrebnih zalog moke, masti, pšenice in koruze in o prehranjevalnih odborih.

Zbrani župani so glede vseh naštetih in še ostalih perečih zadev pooblastili eksekutivo Županske zveze, da sestavi potrebne predstavitve in jih predloži pristojnim oblastvom.

Ob pol 3. uri popoldne se je predsednik zahvalil prisotnim za udeležbo in zaključil zborovanje. Tako je potekel 6. september kot lep in pomemben dan, ko smo se župani oddolžili spominu rajnkega kralja Aleksandra I., proslavili rojstni dan mladega kralja Petra II. in zadostili dolžnostim do naše organizacije.

Poravnajte naročnino in članarino!

P. S.:

Zakotno pisaštvo občinskih uslužbencev.

Banska uprava je že večkrat opozorila in prepovedala občinskim uslužbencem z okrožnicami, poslednjič 25. II. 1939 pod II-8392, zakotno pisaštvo. Ni se pa nikoli spuščala podrobneje v to, kaj je zakotno pisaštvo, ozir. kaj občinski uslužbenci smejo ali ne smejo. To bomo skušali storiti mi v naslednjih izvajanjih.

Pojem zakotnega pisaštva se izrecno omenja le v § 239. zakona o javnih beležnikih (notarjih), »Služb. list« od 23. X. 1930, kos 33, dočim § 120. zakona o odvetnikih (»Urad. list« 2. IV. 1929, kos 32) točneje določa dejansko stanje tega kaznivega dejanja, ne da bi izrecno omenjal zakotno pisaštvo. Gre pa v obeh primerih v bistvu za ista kazniva dejanja.

V § 120. adv. zakona je določeno, da izvrši kaznivo dejanje, kdor za nagrado zastopa stranko pred sodišči in drugimi državnimi ali samoupravnimi oblastvi ali javnopravnimi telesi, ali kdor obrtoma sestavlja za druge osebe listine o pravnih poslih ali listine, ki naj drugače služijo pri sodiščih, razen občinskih sodiščih, a zato ni upravičen po zakonu; kaznuje se v denarju do 1500 din ali z zaporom do dveh mesecev ali z obema kaznima. Za sojenje takih kaznivih dejanj je pristojno okrajno sodišče, ki postopa po odredbah zakona o kazenskem pravdnem postopanju. Kazensko postopanje se uvede na predlog državnega tožilca ali advokatske zbornice, ki imata vse tožilske pravice.

Bistveni pogoji za dejansko stanje po tem določilu so torej: zastopanje za nagrado pri sodiščih in drugih oblastvih; obrtno sestavljanje listin o pravnih poslih ali listin za rabo pred sodišči; neopravičenost za taka dejanja. Predpogoj kaznivosti je, da je storilec vedel ob času storitve kaznivih dejanj za vse navedene bistvenosti in ni odgovoren (kriv), ako ni vedel za katero koli teh bistvenih okoliščin (§ 19. k. z.).

Storilec je torej moral vedeti predvsem, da zastopa, t. j. da izvršuje pred sodišči ali drugimi državnimi oblastvi neke posle ali dejanja v imenu drugega in z veljavnostjo za drugega. Pripominjam, da morejo v civilnopravnih stvareh pred okrajnim sodiščem v pravnih in tudi v ostalem postopanju, razen v kazenskem, zastopati tudi druge svojepravne osebe, ne samo advokati ali notari (§ 130. cpp.), istotako pred upravnimi oblastmi po § 22. z. u. p.; izvzeti so le notorični zakotni pisarji. Bistveno za zastopanje je opravljanje gotovih poslov in dejanj za drugega; zato ni še zastopanje, ako je n. pr. kdo šel po naročilu drugega, četudi za nagrado, po pravni nasvet v kaki stvari k sodišču ali drugemu oblastvu in pri tem ni izvršil nobenega posla ali dejanja namesto drugega; ali ako je šel k sodišču n. pr. v zemljeknjižni oddelek informirat se za drugega o stanju dolgov in temu podobno. Pravo zastopanje je običajno že na zunaj vidno v tem, da neka tretja

oseba opravlja z izkazanim pooblastilom za drugega posle ali dejanja in sta torej znana zastopnik (pooblaščenec) in zastopani (pooblastitelj). Do tega delikta bo težko prišlo pri občinskih uslužbencih, ker morajo sodna in upravna oblastva uradoma paziti na to, da ima zastopnik (pooblaščenec) pooblastilo, ne glede na to, ali je pooblaščen za vse postopanje (pravdno pooblastilo) ali le za poedina pravdna dejanja.

Res je, da more kdo zastopati drugega, ne da bi bilo to zastopstvo na zunaj vidno. To se more zgoditi na ta način, da zastopnik in zastopani skleneta ustno ali tudi molče samó med seboj pooblastilno pogodbo tako, da se dogovorita izrecno ali molče, da bo zastopnik opravil za zastopanega neke posle in da zastopstvo ne bo vidno na zunaj. Oba pogodbenika pa si morata biti sporazumna in na jasnem pri tej pogodbi, da gre res za zastopstvo, t. j. da res zastopnik opravlja namesto drugega neke posle z vsemi posledicami zastopstva (odgovornost za škodo, povračilo stroškov itd.). Ako tega namena in volje stranki — pogodbenika — nista imeli in tudi ni bilo posebnega dogovora o nadomestovanju, česar bistveni znak je, da zastopani sploh ni znan, ampak le zastopnik, potem o zastopstvu ne more biti govora. Po obrazloženem se zato ne more smatrati za zastopanje, ako občinski uslužbenec na prošnjo drugega brez posebnega dogovora in drugih okoliščin, ki kažejo, da gre za zastopstvo, napravi komu n. pr. pritožbo na upravno oblastvo, prošnjo za oprostitev od vojaške službe, prošnjo za podporo itd., seveda ako se obe stranki zavedata, da za vlogo in njeno vsebino odgovarja le naročnik, torej tisti, v čigar interesu je vloga napravljena in ki edini vlogo tudi podpiše. V takih primerih gre po mojem mnenju prej za delovršno pogodbo (pogodbo o delu) kot za pooblastilno. Bolj dvomljivo pa je že to, ako naročnik prepusti z dogovorom drugemu celo vrsto poslov, vlog itd., n. pr. ako mu reče »uredi mi vse, da dobim obrtno koncesijo (gradbeno dovoljenje itd.)«, in drugi na to pristane. Tu bo sodišče verjetno že smatralo, da gre za pooblastilo, ker bo šlo za več poslov in dejanj v isti stvari. V primerih pa, kjer med strankama ni bilo nobenega dogovora o zastopanju (nobene pooblastilne pogodbe) in gre le za sestavo poedine vloge, predloga, pritožbe, pa utegnejo kljub temu zunanje okoliščine odločiti o tem, ali gre za zastopanje ali ne. Zato je tudi nemogoče točno določiti mejo, kdaj gre za zastopanje in kdaj za delovršno pogodbo, t. j. zgolj za dogovor o sestavi same listine, vloge, pritožbe, prijave itd. Glavno bo pa seveda pri tem volja zastopnika in zastopanega; ako ob sestavi vloge, pritožbe itd. ni bilo nameravano zastopanje kot tako in tudi ni bilo ob istem času po drugih okoliščinah na to voljo sklepati, ne gre za zastopanje, sicer pa. Take odločilne okoliščine bi utegnile biti: višina nagrade, pogosto opravljanje takih poslov, iskanje naročnika, izjava zastopnika, da bo že vse sam uredil, da bo v zadevi interveniral, izjava zastopanega, naj drugi stori, kar smatra za umestno itd.

Na splošno bomo mogli reči, da pri sestavljanju poedinih pritožb, vlog, prijav, če izrecno ni bila sklenjena pooblastilna pogodba in tudi ni bilo okolnosti, ki bi kazale na tako pogodbo, ne gre za zastopanje; pač pa bo šlo za zastopanje, če gre za več prošenj, vlog, pritožb itd. v isti zadevi in za isto osebo.

Zastopanje je kaznivo le, ako se je izvršilo za nagrado. Ni pa kaznivo, ako zastopanje ni bilo za nagrado ali ako je zastopnik zahteval od zastopanega le povračilo učinkovitih stroškov. V tej zvezi bodi povedano, da je zakotni pisar, ki je zahteval od zastopanega več kot samo stroške, kazniv tudi po § 372. k. z.

Če je kdo zastopal, je moral vedeti že v času zastopanja, da zastopa za nagrado, bodisi da mu je bila ta izrecno obljubljena ali pa jo je moral po gotovih okoliščinah pričakovati (n. pr. da je od iste osebe za podobne posle že prej kdaj dobil plačilo). Ako tega ob storitvi kaznivega dejanja ni vedel, niso bile podane vse bistvenosti dejanskega stanja in zato ne more biti odgovoren (§ 19. k. z.). Zato občinski uslužbenec — če pri njem sploh pride kdaj v poštev zastopanje v pravnoteoretičnem smislu — ni kazniv, ako je zastopal pred oblastvom koga zgolj iz prijateljstva, iz usluge, zaradi županovega naloga itd., pa takrat niti ni vedel, niti pričakoval nagrade, ki mu je bila pozneje dana v denarju ali drugih koristih.

Zastopanje za nagrado tudi ni kaznivo, ako se ni izvršilo pred sodišči ozir. državnim ali samoupravnim oblastvom. Zato more občinski uslužbenec zastopati v privatnem življenju — četudi v čisto pravnih poslih — vsakogar za nagrado. Na primer on se more v kakem pravnem sporu, četudi je spor pred sodiščem, pogajati z nasprotnikom njegove stranke za poravnavo, on more sestavljati za drugega odgovore na advokatske opomine, se z advokatom za drugega pogajati itd.

Bolj nevaren pa je za občinske uslužbence drugi del dejanskega stanja istega § 120. adv. zakona, t. j., da obrtoma sestavljajo listine o pravnih poslih ali listine, ki naj drugače služijo pred sodiščem. Pojem obrtoma pomeni, da ima sestavljalec listine s ponovnim sestavljanjem listin namen dobiti iz tega kako korist, dobiček itd. Pojem listine pa je določen v § 14. k. z., in sicer je listina vsak predmet, ki je sposoben ali namenjen služiti za dokaz činjenice, ki ima pomen za pravne odnose. Predvsem bodo prišle tu v poštev pravne listine o raznih pogodbah (kupnih, menjalnih, služnostnih, zadolžnice, pobotnice itd.), dalje testamenti, pa tudi razni predlogi, n. pr. zemljejnizi predlog, predlog na podaljšanje očetovske oblasti, na preklic kake osebe, tožbe itd. To vse velja pa le, če gre za listino v svrhu rabe pri sodišču, ne pa tudi, če gre za listine pred upravnimi oblastvi, n. pr. za izjavo, da kdo dovoli na svojem zemljišču postaviti tujo vodno napravo. Zato tudi ne spadajo pod sankcijo tega dela § 120. adv. zakona razne prošnje za podpore, za vojaško oprostitev, za izdajanje gradbenega in vodopravnega dovoljenja, za izločitev lovišča, davčne

prijave, pritožbe v upravnem postopanju itd., kolikor ne gre pri tem za zastopanje, kakor je bil ta pojem spredaj obrazložen.

Listine morajo biti neposredno namenjene za sodno uporabo, četudi se takoj ne rabijo. Za listine, ki niso neposredno namenjene za sodišče in ki običajno ne pridejo pred sodišče, ni kaznovati njih sestavljalcev. Sem bi spadali razni računi, opomini na plačilo dolga itd., ki jih je kdo sestavil za drugega, itd.

Pojem neupravičenosti, ki ga navaja § 120. adv. zakona, se sicer nanaša na obe dejanski stanji tega določila, t. j. na neupravičenost zastopanja in na neupravičenost sestavljanja listin, vendar se tu s tem misli le poudariti, da je kazniv le tisti, ki ni advokat, notar, državni pravobranilec itd. in pa kdo le je po zakonu upravičen zastopati in sestavljati listine. Zato se na sestavljanje poedinih prošenj, pritožb, davčnih prijav itd. in na primere, kjer po spredaj obrazloženem ne gre za zastopanje v pravnem smislu in tudi ne za sestavljanje raznih listin in kjer torej tudi ni podano ne prvo ne drugo dejansko stanje § 120. adv. zakona, pojem neupravičenosti ne more nanašati.

Dejansko stanje § 120. adv. zakona torej ni tako splošno, kot na prvi pogled to izgleda, posebno če se ne opredelita čisto pravno pojma zastopanja in sestavljanja listin. Seveda je pa to določilo pri lajičnem pojmovanju obeh pojmov — kar bi mogel pogrešiti tudi kazenski sodnik v konkretnem sporu — prav nevarno za občinske uslužbence. Ponovno poudarjam, da utegnejo za oceno, ali gre za zastopanje ozir. za sestavljanje listin za rabo pred sodišči, odločati razne okolnosti, ki pa so v vsakem primeru drugačne in katere bo sodišče v poedinih sporih moralo vzeti v pretres. Mnenja sem pa, da je advokatski zakon take primere, kot so zgoraj omenjeni, namenoma izpustil in je hotel sankcionirati v prvi vrsti le sistematično, za dobiček izvrševano zastopanje pred oblastmi ali sestavljanje listin. Ako bi se tolmačil § 120. adv. zakona drugače, bi to dovedlo do absurdov in bi morali ostati dostikrat mnogi, zlasti revni, brez pravne zaščite.

Bolj zamotano pa je določilo § 239. notarskega zakona o zakotnem pisaštvu. To določilo pravi: »Zaradi zakotnega pisaštva se kaznujejo vse osebe, ki opravljajo posle, ki spadajo po tem zakonu v delokrog notarja.« Ostali predpisi tega zakona tako glede kaznovanja, pristojnosti sodišča in upravičenosti predlaganja uvedbe kazenskega postopanja so pa isti kot v § 120. adv. zakona.

Notarski zakon je strožji od advokatskega, ker so po njem kaznivi kot zakotni pisarji vsi, ki opravljajo posle iz notarskega delokroga, ne glede na to, ali jih kdo izvršuje obrtoma, za nagrado ali ne. Praksa sodišč — katere je pa malo — je to določilo sama omilila po analogiji iz advokatskega zakona in kaznuje le tiste, ki obrtoma ozir. za nagrado vrše posle iz področja notarjev. Saj zdrava pamet pove, da ne bo kaznovan n. pr. tisti, ki svojemu bratu napravi kupno pogodbo zastonj, ali župnik, ki zastonj napravi komu ob smrtni postelji koncept testamenta, itd., kar

spada sicer v delokrog notarja. Prav tako ne bi smel nihče zastopati v pravadah drugega v kraju, kjer ni dveh advokatov, zastonj, ker to spada tudi v delokrog notarja.

V delokrog notarja spada po § 3. notarskega zakona zlasti sestavljanje zasebnih listin vsake vrste (pogodb, pobotnic, testamentov itd.) z zastopanjem v nespornih zadevah (zapuščinah, varuštvih, spornih mejah itd.), zastopanje v pravadah, kazenskih in izvršilnih zadevah v kraju, kjer ni dveh advokatov. Absolutna pristojnost notarja pa je določena v § 52. notarskega zakona za sestavljanje gotovih pogodb (ženitnih, darilnih, dotalnih, med zakonci itd.). Notar je pristojen dalje za posvedočitev zasebnih listin, za potrjevanje raznih činjenic, overenje prepisov, izvlečkov iz poslovnih knjig, podpisov itd. itd. Že iz teh primerov je videti, da iz poslov notarja skoraj ni mogoče občinskemu uslužbencu zagrešiti zakotnega pisaštva; to bi bilo mogoče edino glede sestavljanja zasebnih listin. Te pa so take, da so do 99% namenjene za rabo pred sodišči in zato velja zanje isto kot je povedano glede tega pri § 120. adv. zakona. Pristojnost notarja določajo sicer še drugi zakoni (menični, trgovinski, nesporni, državljanski itd.), vendar ni kazniv tisti, kdor bi posegel — če je to sploh mogoče zaradi absolutne notarske ozir. sodne pristojnosti glede poslov po teh zakonih — v posle iz teh zakonov, ker je kazniv po § 239. notarskega zakona le, kdor poseže v notarske posle iz notarskega zakona.

Mnogo bolj kot zaradi izvršitve kaznivega dejanja zakotnega pisaštva samega se pa občinski uslužbenci izpostavljajo nevarnosti sodnega pregona zaradi pomoči pri teh prestopkih, ki jih izvrše drugi. Dostikrat n. pr. dajejo znanim zakotnim pisarjem proti nagradi občinski pisalni stroj na razpolago ali si sami prepisujejo zasebne listine (pogodbe!) za zakotne pisarje, dajejo zakotnim pisarjem uradne zbirke zakonov na razpolago, jim pomagajo iskati primerna zakonska določila itd. Ker je tudi pomoč kazniva (§ 34. k. z.), zato naj se tega občinski uslužbenci izogibljuje. Je pa to zanje morda še bolj nečastno kot zakotno pisaštvo samo.

Zaradi zakotnega pisaštva so pa brez nadaljnjega občinski uslužbenci kaznivi tudi *d i s c i p l i n s k o*. Tudi kjer pogoji za sodni pregon ne bi bili podani, bi bila v večini primerov disciplinska odgovornost podana po čl. 101, tč. 15, uredbe o občinskih uslužbencih, ker tudi občinskim uslužbencem ni dovoljeno opravljati stranske posle brez dovoljenja župana, zlasti kjer gre za posel, ki nasprotuje ugledu stanu, ali (po čl. 101, tč. 1 iste uredbe) kjer bi šlo za nevestno opravljanje lastne službe, če bi delal občinski uslužbenec razne vloge, prošnje, prijave itd. v uradnih prostorih med uradnimi urami.

More pa zakotno pisaštvo imeti za občinske uslužbence še druge nevshečne posledice. Sovraštvo pri ljudeh, spore s starešinami, pa tudi odškodninsko odgovornost si morejo naprtiti; dr-

žava pa jim more predpisati zaradi poslov iz zakotnega pisaštva celo davek.

Če pregledamo vse nevarnosti zakotnega pisaštva in to primerjamo z malenkostnimi koristmi od tega, bomo pač morali reči: Proč od tega posla, ki ni časten za stan občinskih uslužbencev in za katero čast se toliko trudijo občinski uslužbenci in oblastva!

Čeprav nima z zakotnim pisaštvom neposredne zveze, naj omenim še to, da ponekod celo župani sami dajejo občinskim uslužbencem naročila za izvrševanje raznih del, prošenj, pritožb itd. v interesu privatnih strank. To je nezakonito, ker je župan po čl. 19 uredbe o občinskih uslužbencih sicer upravičen določati razpored dela podrejenim uslužbencem, pri čemer pa je mišljeno le delo, ki spada v pristojnost občine. Občinski uslužbenci so dolžni sestavljati prošnje, prijave itd. le v tistih primerih, kjer je po specialnih zakonih določena pristojnost občine za take posle ali kjer je občina vsaj upravičena sprejemati take vloge; v drugih primerih pa se more in mora občinski uslužbenec upreti takim nalogom na način, kot to določa čl. 20 uredbe o občinskih uslužbencih. Občinski uslužbenci so torej po županovem nalogu pač dolžni v obliki uradnega zapisnika (glej §§ 27, 28, 29, 35, 36 in sled. zakona o občem upravnem postopku) napraviti na primer prošnjo za podporo rodbinam vojaških vpoklicancev, prošnjo za izdajo gradbenega dovoljenja, za ubožno podporo, za napeljavo občinskega vodovoda itd., niso pa dolžni v interesu privatnih strank delati po županovih nalogih na pr. prošnjo za vojaške dopuste, za obrtno ali vodopravno koncesijo, pritožbe zoper odločbe upravnih oblastev prve stopnje itd., četudi bi bila občina pri tem posredno zainteresirana.

Mimogrede povedano se pa župani izpostavljajo s takimi nezakonitimi nalogi sami nevarnostim kaznivega dejanja zakotnega pisaštva z vsemi njegovimi posledicami.

Franč Žnidaršič:

Gozdna zakonodaja.

(Konec.)

4. Gospodarjenje z ostalimi nedržavnimi gozdi (z zasebnimi gozdi).

Po § 48. velja načelo svobodnega ukoriščanja gozda, ki se mora vršiti v mejah predpisov gozdnega zakona. To načelo je ponovno poudarjeno v odstavku prvem § 74. S temi gozdi ni treba gospodariti po načelu stroge trajnosti, to je, da se mora vršiti ukoriščanje teh gozdov v izvestnih, ponavljajočih se presledkih, oziroma ukoriščati samo prirastek gozda, poseči se sme tudi v gozdno glavnico (na pr. sečnje na golo na vsem gozdnem svetu enega in istega gozda). Da pa se ukoriščanje teh gozdov ne vrši na škodo splošnosti, zapoveduje zakon lastniku - posestniku gozda, da se mora pri ukoriščanju gozda »ravnati po predpisih tega zakona«;

to se pravi, da mora lastnik pri ukoriščanju gozda upoštevati vse gozdno-policijske in gozdno-gospodarske odredbe, veljavne za vse gozde brez izjeme (§§ 76., 77., 78., odst. 2. in 3., 79., 80., 81. in 86.), in one gozdno-gospodarske odredbe, ki jih zakon za te gozde še posebej predpisuje. Tako določa zakon v odstavku tretjem § 74., da veljajo odredbe o predlaganju gospodarskega načrta ali programa (inventarja) tudi za zasebne gozde, večje od 300 ha, in po odobritvi ministra za gozde in rudnike pa tudi za one zasebne gozde z manjšo površino od 300 ha, ki so na kraškem svetu. V odstavku drugem § 74. pa zakon pooblašča ministra za gozde in rudnike, da sme na banov predlog v opravičenih primerih iz razloga važnih javnih koristi celo tudi zasebnim gozdom predpisati obveznost gospodarjenja po načelu stroge trajnosti.

Seveda mora posestnik pri ukoriščanju gozda upoštevati tudi še posebne odredbe, ki jih izdajajo upravna oblastva na podstavi zakona o gozdih, ter omejitve, ki jih vsebujejo razni posebni zakoni.

5. Sečnje gozdov.

V glavnem razlikujemo troje vrst sečenj doraslega drevja:

1. Prebiralno sečnjo; s prebiralno sečnjo se od leta do leta ali v kratkih presledkih poseka toliko najstarejših dreves, da ostane gozd kolikor mogoče enakomerno zarasel in se prostor posekanega lesa zasemenjuje sproti od ostalega drevja. Če hočemo v takem gozdu posekati enako število dreves, mora biti gozd zarasel z drevjem vsake starosti (to bi bil vzoren prebiralen gozd).

2. Oplojne sečnje; v oplojni sečnji se dorasel gozd v treh ali štirih kratkih presledkih popolnoma izseka. Najprvo (v tako imenovani pripravljalni sečnji) se poseka bolehavo slabotno drevje in toliko doraslega drevja, da se ostalo drevje bolje razvija in da rodi več semena. Ko se gozd zaseja z mladim naraščajem in si naraščaj dovoljno opomore, se poseka v presledkih ves preostali dorasel les.

3. Čista sečnja ali sečnja na golo; pri čisti sečnji se gozd na golo ali čisto poseka. Dočim se v prebiralni ali oplojni sečnji gozd večinoma sam zasemenjuje, je potrebna pri čistih sečnjah navadno umetna pogozditev. Seveda se morajo tudi pri prebiralnih ali oplojnih sečnjah oni nastali prazni prostori (goličave) umetno zasaditi, na katerih ne uspe naravna pomladitev.

Pri nedoraslem gozdu pa se vrši vzgojna sečnja, ki jo delimo na čiščenje, redčenje in trebljenje.

Pri čiščenju se mladi zarod osvobodi raznovrstnega plevela, ki ovira v rasti ali celo mori mlade sadike, ter se hkrati zarod izpopolnjuje.*

Pri trebljenju se odstranja razno grmovje (leske, črni trn, bezeg, dren, robida, srobot in podobno) in nezaželeno drevje (breza, trepetlika, mačkovec itd.).

* Nizek plevel je koristen sadikam, ker jih nekoliko obsenčuje, zemljo gnoji in ji hrani vlago.

Ko začne gozd doraščati, to je, ko je očiščen in iztrebljen vseh neželenih in nekoristnih drevesnih vrst, ga je treba od časa do časa primerno redčiti. Z redčenjem odstranjuje gozdni posestnik v rasti zaostalo drevje in od drugega drevja prerasla drevesa ter izseka v gosto zaraslih prostorih primerno število zdravega drevja, da se preostalo drevje hitreje in čvrsteje razvija. Vendar se mora redčenje vršiti tako, da se sklop drevja v vrhovih ne pretrga. — Seveda je potrebno pri redčenju izsekati tudi od ledu, snega ali vetra polomljeno ter bolešno drevje. Običajno se začne redčiti nedorasel gozd v starosti okoli 20 let in se redčenje potem od časa do časa ponavlja. Pravi čas za to delo je zima ali zgodnja pomlad. Pri prvem redčenju je posekani les poraben le za drva ali kole, tako da se komaj krijejo stroški, pri nadaljnjem redčenju pa ima gozdni posestnik že dobiček.

*

Za gozde, za katere zakon o gozdih ne odreja gospodarjenja na osnovi odobrenih gospodarskih načrtov (programov ali inventarizacij) ali odobrenih predlogov za sečnjo in vzgojo gozdov, ta zakon v § 75. predpisuje, da se morajo vse sečnje na golo (na čisto) prijavljati občnemu upravnemu oblastvu prve stopnje. Zakon ne pove, v kateri starosti je dopustna sečnja na golo. Iz celotnega besedila zakona, zlasti pa iz odredb §§ 5., 11., 12., 15., 30. do 39., 76. in 78., izvira, da je intencija zakonodavca, dopustiti sečnjo na golo samo v dorašlih gozdih, to je v gozdih, ki že dajejo tehnični les.

Po § 75. se morajo tedaj vse sečnje na golo in to ne glede na površino nameravane sečnje, prijavljati občnemu upravnemu oblastvu prve stopnje, razen onih, ki se vrše po odobrenem gospodarskem načrtu (programu). Zakon ne pove, ali sme gozdni posestnik z izvršeno prijavo takoj pričeti s sečnjo, ne da čaka rešitev od oblastva. Zato je prepuščeno občnim upravnim oblastvom, da na podstavi § 38. IV. zakona o banski upravi in § 127. v zvezi z ustreznimi gozdno-polijskimi določili in § 166., opiraje se na krajevne gozdnogospodarske prilike s posebnimi (splošnimi ali konkretnimi) naredbami vežejo take prijave na poseben postopek. Če taka naredba ni izdana, bo posestnik gozda raje čakal, da prejme na svojo prijavo rešitev občnega upravnega oblastva, ker bo sicer tvegat, da z nameravano sečnjo pride v nasprotje z gozdno-polijskimi predpisi.

*

Za območje dravske banovine še ni bila v tem pogledu glede dorašlih gozdov izdana nobena načelna naredba, to pa iz razloga, ker je to v neki meri urejeno s še veljavnim zakonom o prijavi sečenj, z dne 28. februarja 1922, Uradni list št. 383/16.* Ali in v koliko pa je dopustna sečnja v nedorašlih gozdih, pa je urejeno

* Ta zakon ni naveden v § 187., s katerim so nekateri zakoni izrečno razveljavljeni.

z naredbo bana dravske banovine o gospodarjenju z nedoraslimi gozdi z dne 25. aprila 1938, Sl. list št. 211/35.

*

Po § 2. zakona o prijavi sečenj mora posestnik gozda prijaviti občnemu upravnemu oblastvu prve stopnje:

1. sečnjo na golo na ploskvi, ki meri sama zase ali s sosednjo, do golega posekano, pa še ne dovolj pogodeno ploskvijo istega posestnika skupaj 1 ha ali več,

2. če namerja pri prebiralni sečnji posekati polovico ali več dreves glavne gozdne zarasti, potrebne za popolno obrast, ako meri ploskev 1 ha ali več.

Predpisano kolkovano prijavo* je treba vložiti ali neposredno pri pristojnem občnem upravnem oblastvu prve stopnje ali pri pristojni občini v času od 1. januarja do 31. marca ali pa v mesecu avgustu vsakega leta; pri občinah se končuje prijavni rok z dnevom 20. marca oziroma 20. avgusta. Če smatra imenovano oblastvo, ko prejme prijavo, vloženo v času, določenem s tem zakonom, da so potrebne poizvedbe na kraju samem, izvrši te poizvedbe brez stroškov za stranko, razen ako stranka zahteva takojšnje rešitev. Prijave, vložene izven navedenih rokov, rešuje upravno oblastvo, če je potrebna poizvedba na kraju samem, le ob stroških prijaviteljevih, razen ako stranka izrečno želi, da se njena prijava reši šele v prihodnjem zakonitem prijavnem roku.

S sečnjo posestnik gozda ne sme pričeti prej, dokler ne prejme od oblastva na svojo prijavo sečnega dovoljenja, in to samo v onem obsegu, v katerem mu je oblastvo sečnjo dovolilo. Upravno oblastvo pa po § 9. istega zakona ne sme dovoliti, oziroma mora prepovedati prijavljeno sečnjo v celem ali delnem obsegu:

1. ako je gozd proglašen za zaščiten oziroma ima značaj stalno zaščitenega gozda;

2. ako bi prijavljena sečnja mogla povzročiti opustošenje gozda;

3. ako bi prijavljena sečnja resno otežkočila redno pogozditev sečnje ploskve;

4. ako bi se z nameravano sečnjo izpostavil sosednji gozd očitni nevarnosti viharja;

5. če bi bili s sečnjo ogroženi občni in javni interesi.

Če oblastvo ugotovi, da ima tisti gozd značaj stalno zaščitenega gozda, mora takoj uvesti postopanje po § 18. zakona o gozdih.

* Po § 5. tega zakona mora prijava vsebovati:

1. prijavnikovo ime in bivališče;

2. parcelno številko (z navedbo davčne občine) in površino parcel, na katerih namerava sekati;

3. način sečnje (golosek, prebiralna);

4. ime in bivališče kupca lesa in prevzemnika sekanja ali spravljanja;

5. služnostne pravice, s katerimi je obremenjena tista gozdna ploskev.

Po rešenju ministrstva za finance, oddelka za davke, št. 26.861, z dne 30. aprila 1940 se za prijave po § 2. zakona o prijavi sečenj plačuje taksa iz tarifne postavke 1. zakona o taksah.

Če oblastvo smatra, da ni zakonite ovire za nameravano sečnjo v delnem ali celem obsegu, izda sečnje dovoljenje v obliki odločbe po predpisih § 106. in sled. zakona o občnem upravnem postopanju. Oblastvo pa lahko opusti izdajo pismenega sečnjega dovoljenja, ako je prepričano, da je prijavljena sečnja po zakonu dopustna in stranka ne želi pismene rešitve. Zakon o prijavi sečenj namreč v § 10. posestniku gozda dopušča, da sme pričeti s prijavitelno sečnjo, ako ne prejme od oblastva do 31. maja rešitve za prijavo, vloženo v času od 1. januarja do 31. marca, oziroma do 31. oktobra za prijavo, vloženo v mesecu avgustu. Ako pa je bila prijava vložena izven teh rokov ali je bila prijava vrnjena stranki v spopolnitev, se sme v tem primeru pričeti s sečnjo šele dva meseca od dne prijave oziroma od dneva dospetka popolnjene prijave. Taka sečnja se sme seveda izvršiti le v obsegu prijave ob upoštevanju predpisov zakona o gozdih. Ta izjema (po zakonu dvomesečni čakalni rok) ne velja za sečnje, ki se morajo vršiti na podstavi odobrenih gospodarskih načrtov (programov) ali odobrenih predlogov za sečnjo in vzgojo gozdov.

Če se sečnja v petih letih po izdanem dovoljenju ne izvrši, izgubi dovoljenje (izrečno ali molče) glede še neposekanega gozda veljavo in sečnja se mora na novo prijaviti.

Važna je odredba § 12. zakona o prijavi sečenj, po kateri se morata kupec lesa in podjetnik sečnje prepričati o dovoljenju sečnje in o položitvi predpisanih kavcij ter sta s posestnikom gozda soodgovorna za izvršitev upoštevanih predpisov, to je, da se je s sečnjo pričelo prej, preden je posestnik gozda prejel dovoljenje za sečnjo ali položil predpisano kavcijo.*

V § 21. zakona o prijavi sečenj so zagrožene občutne kazni zaradi kršitve tega zakona. Kazen za prekrške tega zakona se sme odmeriti do 5000 din ali 3 mesece zapora, v obtežujočih primerih pa se sme naložiti denarna in zaporna kazen skupno. Razen tega se sme izreči zablembo lesa, zoper predpise posekanega, spravljene ali zloženega, in prepovedati nadaljevanje vsakega dela. Globa in izkupiček za ta les se stekata v banovinski gozdni sklad.

*

Po § 15. tega zakona je treba primerno uporabljati določila istega zakona tudi za sečnje rušja na ploskvi, ki meri četrtino hektara ali več, ne da se upoštevajo kulturne vrste tistega zemljišča po zemljiškem katastru. Določilo tega paragrafa pa je bilo dopolnjeno z banovo naredbo o izkoriščanju rušja z dne 1. maja

---

* Po čl. 12 uredbe o utrdbah in utrjenih prostorih se mora kupec, ako lastnik proda sečnjo gozda v območju utrjenih prostorov, poprej prepričati, ali je dalo pristojno vojaško oblastvo dovoljenje za to in s katerimi utesnitvami. Sicer je z lastnikom vred odgovoren, če se loti izkoriščanja tega, kar je kupil.

1939, Sl. list št. 214/38 — 1939, ki vsebuje podrobnejše predpise glede vlaganja in reševanja prošenj za dovoljenje sečnje rušja.* Omeniti je, da je po čl. 7 te naredbe načeloma prepovedano trganje vršičkov rušja in da sta po čl. 8 te naredbe tudi kupec rušja in podjetnik sečnje soodgovorna za pravilno izvrševanje predpisov te naredbe.

*

Naredba o gospodarjenju z nedoraslimi gozdi vsebuje poleg podrobnih predpisov glede pogozdovanja posek in čiščenja in trebljenja gozdnih kultur tudi odredbo, da je prebiralna sečnja v visokih gozdih prepovedana ter da se smejo sečnje na golo v teh gozdovih vršiti le z dovoljenjem občnih upravnih oblastev, katera smejo to dovoljenje izdati le v primerih:

1. ako je gozd zaradi vetra, snega, požara ali drugih elementarnih neizogibno razredčen ali poškodovan, da je ogrožen obstoj ali nemoten razvoj gozda;

2. ako je gozd po glivah, zajedalkah ali po škodljivem mrčesu tako napaden, da bi potrebna odstranitev bolnih ali po mrčesu napadenih dreves imela za posledico takšno razredčenje gozda, da bi bil ogrožen obstoj ali nemoten razvoj gozda;

3. če posestnik gozda neizogibno potrebuje tehnični les v lastnem gospodarstvu in če ne more takega lesa brez večje škode pribaviti iz doraslih lastnih ali tujih gozdov.

*

Omeniti je še banovo naredbo glede sekanja in prodajanja božičnih drevesc z dne 14. novembra 1932, Službeni list št. 733/92 ex 1932. Točka 1. te naredbe, ki govori o dopustnosti sečnje mladih iglastih drevesc, je deloma izpremenjena oziroma dopolnjena z banovo naredbo o gospodarjenju z nedoraslimi gozdi. Točka 2. prvo imenovane naredbe predpisuje, da mora vsakdo, kdor prodaja ali prevaža božična drevesca, dokazati njih izvor

* 1. pripomba: Po čl. 5 te naredbe upravno oblastvo ne sme dovoliti sečnje rušja v nastopnih primerih:

1. če bi sečnja mogla povzročiti poslabšanje tal ali kakšne druge pojave, zaradi katerih bi se poseka ne mogla spet zarasti;

2. če bi mogla sečnja kvarno vplivati na obstoj ali razvoj sosednih ali niže ležečih gozdov;

3. če bi sečnja mogla imeti za posledico širjenje goličav, poslabšanje planskih pašnikov, nastajanje snežnih ali zemeljskih plazov, usadov ali hudournikov, ogrožanje naprav v hudourniških strugah ali drugih, za javne koristi važnih objektov ali ogrožanje obrambe domovine ali drugih javnih koristi;

4. če za sečnjo rušja ni podana utemeljena potreba.

2. pripomba: Glede sečnje rušja na pobočjih pa določa čl. 6. te naredbe naslednje:

»Na pobočjih se sme rušje sekati le v nizkih vodoravnih progah, katerih širina sme znašati največ dvakratno višino rušja. Širina neposekanih delov med posameznimi posekanimi progami mora znašati najmanj štirikratno višino rušja. Na pobočjih se gornji rob rušja v širini najmanj 10 m, merjeno vzporedno z nagibom zemljišča, ne sme posekati.«

s potrdilom županstva občine, v katere območju so bila drevesca posekana.

*

Na tem mestu ni prezreti banove naredbe o zaščiti in gojitvi domačega oreha z dne 1. februarja 1934, Sl. l. št. 111/11, ki je bila deloma izpremenjena in dopolnjena z banovo naredbo z dne 21. junija 1939, Sl. list št. 357/51. Po § 1. te naredbe je prepovedano sekati orehova drevesa (domači oreh) razen z dovoljenjem občinske uprave, ki sme izdati dovoljenje samo:

a) ako so drevesa očitvidno gnila, poškodovana ali močno ozebla in ako plodnost naglo ponehava;

b) ako so zrela za sečnjo, to je, ako ima deblo, merjeno v višini prs (1,5 m nad tlemi), več ko 160 cm v obsegu ali nad 50 cm v premeru.

Ta prepoved se nanaša na vsa orehova drevesa brez izjeme, to je na ona, ki rasto na gozdnem, in na ona, ki rasto na poljedelskem zemljišču.

*

Drevo na meji. Še vedno vlada nejasnost, ali in v koliko je posestnik gozda upravičen posekati drevo, stoječe na meji, oziroma ali sme obsekati veje, ki vise od drevesa v tujem gozdu na njegovo zemljišče.

Pri tem naj se poudari, da je treba razlikovati gozdno drevje, to je drevje, rastoče v gozdu, od ostalega drevja. V tem pogledu velja glede gozdnega drevja v gozdu (na gozdnem zemljišču) naslednje:

Občni državljanski zakonik v § 421. določa: »Lastnina dreves se ne določa po koreninah, ki se širijo v sosednje zemljišče, marveč po deblu, ki se dviga iz zemljišča. Ako drevo stoji na mejah več lastnikov, jim je drevo skupno.« V § 422. o. d. z. pa je določeno: »Vsak zemljiški lastnik sme izruvat korenine tujega drevesa iz svojega sveta in odsekati ali drugače porabiti veje, ki vise na njegov zračni prostor.«

Iz gornjih določb tedaj sledi, da se lastnina dreves določa po deblu in da sme zemljiški lastnik izruvat korenine tujega drevesa iz svojega sveta in odsekati veje, ki vise v njegov zračni prostor.* Izrivanje korenine in odsekane veje pripadajo sosedu in ne lastniku drevesa [lastnina na takih koreninah in vejah se pridobi šele z ločitvijo (separacijo) vej in korenin od drevesa]. Ne pripada pa sosedu lastnina na drevesu, ki ga lastnik drevesa sam podere ali se drevo podere slučajno (na pr. zaradi viharja), ako drevo pade na sosedovo zemljišče; sosedni lastnik zemljišča je v tem primeru upravičen zahtevati zgolj odškodnino za škodo, povzročeno po drevesu, padlem na svoje zemljišče.

* Seveda pa ni upravičen v izvrševanju te pravice stopati na sosedovo zemljišče ali na tako drevo splezati ali nanj prisloniti lestvo.

Vprašanje, ali sme sosednji lastnik zemljišča posekati — obsekati veje na gozdnem drevesu, ki je last drugega gozdnega posestnika, pa je presojati še po gozdnem zakonu; ta presoja pripada v smislu določil § 127. zakona o gozdih, ki je *lex specialis*, v pristojnost upravnih oblasti in ne sodišč.

Gozdni zakon dopušča v § 28. zgolj klestenje listovcev, a to pod omejitvami, ki so v tem paragrafu navedene. Po § 156. pa določa kazen za onega, ki v tujem gozdu poškoduje drevo. Odstavek prvi tega paragrafa se glasi: Kdor odstranjuje lubad s stoječih dreves ali drugače poškoduje stoječe drevo s tem, da ga zaseka, preseka, zareže, odrgne, izbije iverje, prevrta, oklesti, mu odseka vrh ali kako drugače, kolikor ni s tem storjeno dejanje, kaznivo po kazenskem zakoniku, se kaznuje z zaporom do osem dni ali v denarju do 1000 din, za vsako poškodovano drevo pa plača odškodnino.

Iz gornjih določb zakona o gozdih tedaj izhaja, da sosed ni upravičen odsekati vej drevja v gozdu, ki visi s tujega drevesa v gozdu na njegovo zemljišče.*

*

Na tem mestu je potrebno opozoriti tudi na določilo § 5. zakona o urejanju hudournikov z dne 20. februarja 1930, Sl. list št. 1/1

* 1. pripomba: Nasprotno tolmačenje bi dovedlo do absurda. Meje med gozdom in poljedelskim zemljiščem niso običajno dolge samo nekaj metrov, ampak se često vlečejo na desetine kilometrov. Če bi se torej poljedelci smeli posluževati določil § 422. o. d. z., zlasti pri igličastih gozdih, bi povzročali s takim obsekavanjem vej nepopravljivo škodo.

Še bolj kričeč primer bi nastal, ako bi se smela sečnja takih dreves oziroma njih vej vršiti na mejah med gozdnimi zemljišči samimi. V dravski banovini so namreč številne parcele, ki so pretirano dolge in pretirano ozke. Širina njih dosega včasih komaj nekaj metrov. Ob doslednem vzdrževanju določb § 422. v tem primeru bi bilo tako rekoč vsako gospodarjenje z gozdi izključeno in celo onemogočena vsaka vzgoja v gozdu. V danem primeru bi prišlo lahko do pustošenja gozdnih zemljišč (§ 11.) ne glede na to, da bi bilo nemogoče preprečiti pojav gozdnega mrčesa in gozdnih bolezní.

2. pripomba: Po zakonu z dne 21. II. 1912, kranjski dež. zak. št. 11, mora lastnik poljedelskih zemljišč, če namerja pogozditi zemljiško parcelo, ki je sicer v smislu določil zakona o gozdih ni dolžan pogozditi, toda ki meji s tujim poljedelskim zemljiščem, to namero naznaniti občnemu upravnemu oblastvu prve stopnje; le-to oblastvo obvesti prizadete lastnike sosednih poljedelskih zemljišč o taki nameri. Po §§ 2. in 3. istega zakona se more namreč lastnik parcele, ki jo hoče pogozditi, prisiliti, da na primernem, širokem robu zasadi (goji) nizek gozd in ga seka na kratko dobo, ako bi sosednja zemljišča zaradi zasenčenja ali preraščanja korenin v novo nastalem gozdu utegnili trpeti škodo. Ako zemljiške razmere ne dopuščajo nizkega rastja, pa se mu sme celo predpisati, da mora ostati primeren rob brez drevesne rasti.

Ta zakon velja samo za območje bivše Kranjske.

3. pripomba: Po čl. 2 uredbe o zaščiti javnih cest in varnosti prometa na njih z dne 6. junija 1929, Uradni list št. 273/64 ex 1929, izpremenjenem s § 1. zakona z dne 5. decembra 1931, Sl. list št. 616/81, iz leta 1931, se poleg javnih cest praviloma ne smejo postavljati (zasajati) poljedelska zemljišča z gozdnim drevjem bliže nego 4 metre.

iz l. 1930, ki se glasi: »V hudourniškem območju* se smejo odrediti vsa potrebna dela in vsi potrebni ukrepi gradbenega, kulturnega in gozdarskega značaja, ki so prikladni za koristno odvajanje gorskih voda in utrjevanje tal tako v strugi sami, kakor: polaganje kinet, napravljanje pregraj, nasipov, obrežnih utrdb itd., kakor tudi v drugih delih delovnega okoliša, kakor: vezanje tal s pogozdovanjem, prepoved sečnje in paše, reguliranje transporta gozdnih in drugih produktov, način gozdnega gospodarstva in izpremema kulture.«

6. Način in čas sečnje ter pospravljanje gozdnih proizvodov.

Pri izkoriščanju gozda je važnega pomena način in čas sečnje ter spravilo in podelovanje lesa. Kot omenjeno, je svrha gozdnopolicijskih predpisov, ohraniti obstoj gozda in zagotoviti trajno gozdno proizvodnjo. Doslej obravnavane gozdno-gospodarske odredbe vrše praviloma nalogo, da se gospodarjenje uredi tako, da se ostvarijo čim večji in trajnejši donosi.

Če pa hočemo, da dobimo iz gozda čim več koristi, ga moramo pravilno ukoriščati. Prizadevati si moramo, da čim manj posegamo v gozdno glavnicu in s tem ne zmanjšujemo donosnosti gozda. Iz gozda pa spravljamo samo poraben in tak les, ki ovira vzgojo gozda, pri tem pa moramo skrbeti, da sekamo les v času, ki je najugodnejši glede na porabnost oziroma vrednost lesa, ter da pri spravilu lesa čim manj poškodujemo gozdna tla, še stoječi les in naravni pomladek. Paziti je treba tudi, da se posekani les spravi iz gozda čimbolj ohranjen.

Ta namen imajo predpisi §§ 76. do 87. zakona o gozdih, ki obravnavajo v § 76. in § 78., odstavku prvem in zadnjem, način sečnje, v § 78., odstavku drugem in tretjem, čas sečnje, v §§ 79. in sled. pa odpravljanje lesa in drugih gozdnih proizvodov iz gozda. Omeniti je, da veljajo odredbe tega zakona za vse gozde brez izjeme, razen § 77.,** ki predpisuje, katera gozdna podjetja morajo imeti kvalificiranega gozdarskega strokovnjaka, in odstavka prvega, § 78., ki velja samo za državne gozdove in za gozdove, ki so pod posebnim javnim nadzorstvom.

Način in čas sečnje.

Način sečnje. Zakon določa, da se mora vsaka sečnja izvajati tako, da se z njo ne onemogoči naravno pomlajevanje, ter da se mora drevje posekati čim nižje pri tleh, tako da ni parobek večji od tretjine premera. Dalje določa, da se v državnih gozdovih in v gozdovih, ki so pod posebnim javnim nadzorstvom, ne smejo sekati stoječa drevesa,

* Hudourniško območje je celokupno pritočje hudournika.

** Po tem paragrafu morajo postaviti kvalificiranega gozdarskega strokovnjaka ona gozdna podjetja, ki eksploatirajo na leto nad 30.000 m³ trdega ali nad 50.000 m³ mehkega oziroma raznovrstnega tehničnega lesa.

dokler se predhodno prostorninsko ne obeležijo za sečnjo, po potrebi pa tudi predpisno ne žigosajo.*

Če se gozdni posestnik ne drži teh odredb, se more pozvati na odgovornost samo ob obstoju takih naredb upravnih oblastev (n. pr. odobrenih gospodarskih načrtih ali odobrenih predlogih za sečnjo, izdanih dovoljenjih za sečnjo, v kolikor upravna oblastva ne izdajo v tem pogledu naredb abstraktne narave).

Čas sečnje. Zakon določa v odstavku drugem § 78., da se rok sečnje začne 1. oktobra in traja do 1. aprila. V sledečem odstavku istega paragrafa pa dopušča, ako odobri pristojno oblastvo, sečnjo tudi izven tega roka v sledečih primerih:

1) v gozdovih, ki jih je napadel mrčes ali boleznj ali jih je poškođoval požar;

2) v nizkih gozdovih za pridelovanje lubja;

3) v gozdovih v hribih, kjer je nemogoča zimska sečnja, kakor tudi tam, kjer je sečnja zakasnela zaradi vremenskih nezgod;

4) vse vrste prereditve mladih sestojev;

5) za hiše in druge gospodarske zgradbe, ki so jih uničile elementarne nezgode, kakor tudi za nujna popravila mostov.

Les, ki se seka v zimskem času, je najtrpežnejši, ker ima v tem času v soku najmanj snovi, katere povzročajo njegovo gnilobo. V zimskem času se pri sečnji manj poškođuje naraščaj in gozdnega drevja tudi ne napada mrčes. Da se to prepreči in da se iz gozda odpravlja čim porabnejši les, je zakon predpisal, da se sme sečnja praviloma vršiti le v dobi od 1. oktobra do 1. aprila.

V dravski banovini se v krajih, koder prevladujejo smrekovi gozdovi, in v hribovitih krajih, koder sečnja zaradi visokega snega pozimi ni mogoča, običajno seka poleti. V dravski banovini sekajo, posebno v krajih, koder spravljajo les s hribov pozimi, in povsod, koder prevladujejo smrekovi gozdovi, običajno poleti, torej v dobi, ko se da igličasto drevje gladko beliti. Prezamudno bi bilo izdajati gozdnim posestnikom nešteto izjemnih dovoljenj. Zato so na razpis banske uprave III, šte. 1358/1, z dne 17. februarja 1931, izdala prvostopna občna upravna oblastva za posamezne kraje splošna odobrenja za sečnjo v izjemnih rokih, t. j. od 1. aprila do 1. oktobra. V smislu tega razpisa so izdala ta oblastva splošna dovoljenja, po katerih je dopustno sekati:

1) v območju okrajnih načelstev Celje, Konjice in Šmarje pri Jelšah ter mestnega poglavarstva Celje samo v rednem zimskem času (t. j. od 1. oktobra do 1. aprila), s posebnim dovoljenjem občnega upravnega oblastva I. stopnje pa za vsak posamezen primer na utemeljeno

* Po § 6. zakona o prijavi sečenj se sme izkazovati drevje ob stroških stranke po gozdarskih organih, če se gozdni posestnik ne ravna po izdanem dovoljenju za sečnjo.

prošnja (pridobivanje skorje, visoka lega, težko spravilo, socialne težave) tudi v letnem času vse vrste drevja razen kostanja;

2) v območju litijskega okrajnega načelstva vse vrste drevja od 1. septembra do 15. maja v gozdovih, ki ležijo nad 500 m nadmorske višine, v nižjih legah pa samo v zimskem času, izvzemši smreko, ki se sme sekati tudi od maja do septembra; sečnje v nizkih gozdovih se smejo brez izjeme vršiti samo v zimskem času;

3) v okraju Maribor, levi breg: na Kozjaku vse vrste drevja vobče vse leto, razen junija in julija; drugod pa od 1. oktobra do konca maja, smreko pa tudi junija in julija;

4) v okraju Maribor, desni breg: na Pohorju vse vrste drevja vobče vse leto, razen junija in julija; drugod od 1. oktobra do konca maja, smreko pa povsod tudi junija in julija;

5) v ptujskem okraju vse vrste les od 1. oktobra do konca maja, smreko pa tudi v juniju in juliju.

6) V okrajih: Slovenj Gradec, Dravograd, Gornji grad, Radovljica, Kranj, Kamnik, Logatec, Ljubljana, Škofja Loka in na območju mesta Ljubljane ni nobene omejitve glede roka sečnje, razen v območjih srezov Slovenj Gradec, Dravograd, koder se sme hrastov les za železniške prage in drugo tehnično rabo sekati samo v času od 1. oktobra do 1. aprila.

7) Za okrajna načelstva Murska Sobota, Dol. Lendava, Ljutomer, Krško, Brežice in Laško veljajo v celoti odredbe § 78., odst. 2. in 3.

8) V okraju Kočevje so dovoljene vse leto brez posebne odobritve oblasti sečnje vse vrste drevja v gozdovih, ki ležijo nad 500 m nadmorske višine, od 1. septembra do 30. junija, v nižjih legah pa le v rednem zimskem času, izvzemši smreko, ki se sme sekati tudi od maja do septembra. Sečnja hrastovega lesa, posebno za tehnično uporabo (železniški pragovi), je dovoljena samo v rednem zimskem roku.

9) V območju novomeškega in črnomeljkega okrajnega načelstva so dopustne brez posebne odobritve oblasti vse leto v primerih točk 1., 4. in 5. § 78. zakona o gozdih sečnje iglastega drevja v svrhu pribave lubja do meseca avgusta (ko je drevje mužavo) in v krajih nad 500 m nadmorske višine sečnje iglastega in listnatega drevja — razen listovcev za izdelavo železniških pragov — že od 1. septembra do 30. junija; v štorovih (nizkih) kostanjevih, akacijevih, hrastovih in dr. gozdovih pa v času od 1. oktobra do 1. aprila.

Domači kostanj se sme po vsej banovini sekati v gozdu le v dobi od 1. oktobra do 1. aprila, ker zanj niso bili izdani izjemni roki za sečnjo.

Dalje niso dovolila okrajna načelstva v Radovljici, Kranju in Škofji Loki izjemnih rokov za sečnjo črnega in belega gabra, jesena, nagnoja in dr. na slaborodnih brdih in skalnatih strminah, da se mora tam rastje ohraniti s pomočjo poganjkov iz panja.

Spravilo lesa in drugih gozdnih proizvodov.

Po § 79. velja pravilo, da lesa ni dovoljeno odpravljati iz gozda, dokler se predhodno ne oznamenjuje z gozdnim žigom; od tega se smejo izvzeti majhni zasebni gozdovi, glede katerih sme ban predpisati po krajevnih razmerah posebno postopanje. Dalje določa isti predpis, da se smejo po potrebi izdajati za izvoz lesa in drugih gozdnih proizvodov pismene objave.

Ta določila imajo predvsem namen, da se prepreči protipravno prisvajanje lesa, oziroma da se zaradi čim uspešnejšega čuvanja gozda olajša kontrola o izvoru lesa in da se more dobiti statističen pregled gozdne proizvodnje lesa.

Za izdajanje odredb v tem pogledu je pristojen ban. Ban dravske banovine je na podstavi teh predpisov z razpisom III, štev. 5749/1 z dne 6. junija 1931 odredil, da je treba z žigom oznamenovati v gozdu les, podelan v hlode, jamski in celulozni les, tramove, tirne pragove, brzojavne drogove na posestvih, ki imajo nad 50 ha gozda. Drobni izdelki, kakor so hmeljevke, letve, drva (polena), kolje in dr. ni treba žigosati; ako proda posestnik gozda les v gozdu, more njegov žig nadomestiti žig kupca, ki običajno žigosa nakupljeni les s svojim žigom. V vsakem primeru mora žig imeti les, ki se plavi ali splavi.*

V citiranem razpisu ban ni predpisal pismenih objav (izvoznice) za izvoz lesa, razen za les, ki ga nameravajo posestniki gozda ali kupci lesa izvažati v druge banovine. Ti si morajo preskrbeti izvoznico, ki jo izda tista občina, v katere območju je bil les produciran. Z odredbo III, štev. 12.653/1, z dne 20. oktobra 1931 in z odredbo III, štev. 12.653/2, z dne 23. novembra 1931 so bili predpisi, izdani z razpisom z dne 6. junija 1931, III, štev. 5749/1, uveljavljeni tudi za območji okrajnih načelstev Črnomelj in Metlika ter območje občine Štrigova. Z razpisom III, štev. 2782/20, z dne 22. junija 1934 pa je banska uprava dravske banovine gornje odredbe spremenila v toliko, da je bila razveljavljena odredba, po kateri si morajo posestniki gozda in kupci lesa, ki nameravajo izvažati les v druge banovine, priskrbeti izvoznico. Prvostopna upravna oblastva pa so bila hkrati pooblaščenca, da v lastnem delokrogu in sporazumno s sosednimi upravnimi oblastvi, zlasti onimi iz drugih banovin, po potrebi izdajajo primerne

* Zaradi razpisa ministrstva za gozdove in rudnike z dne 12. maja 1931, štev. 11.815, naj se jemlje pri žigosanju lesa v nedržavnih gozdnih zeleni barvi zaradi razlikovanja od žiga v državnih gozdnih, ki je črne barve.

ukrepe glede izvoza lesa iz svojega območja. Na temelju tega razpisa so okrajna načelstva v Šmarju pri Jelšah, Celju in Slovenskih Konjicah za krajevni promet uvedla pismene objave za prevoz lesa; okrajni načelstvi v Črnomlju in Metliki pa sta predpisali v pogledu izvoza lesa v druge banovine izvoznice, ki naj jih izdajajo občine; izvzet je izvoz po železnici. Okrajno načelstvo v Kočevju pa je občinama Fara in Kočevska Reka, od koder se vrši neposreden izvoz lesa v banovino Hrvatsko (Brod na Kupu), odredilo, da se mora les, ki se prevaža v banovino Hrvatsko, žigosati pri občinskem uradu na Fari.*

Praviloma tedaj v dravski banovini obvezno uradno žigosanje ni predpisano niti v splošnem niso uvedene pismene objave (izvoznice) za izvoz lesa. Uvedba teh predpisov je v dravski banovini težko izvedljiva zaradi neštivilnih individualnih gozdnih posestev in še večjega števila v terenu raztresenih gozdnih parcel, ki jih poseduje posameznik, nadalje zaradi prenizkega števila gozdarskega osebja, zaradi njegove zaposlitve z važnejšimi posli itd. Tudi bi bila legalna lesna trgovina s kompliciranimi predpisi preveč ovirana.

Potrebno bi bilo predvsem predpisati izvoznice samo v takih krajih, koder so tatvine v gozdovih večjega obsega ali se pogostoma javljajo. V dravski banovini ni opažati, da bi kradli močnejši les, kakor hlode, debla, tramove, ker varuje svojo imovino vsak posestnik sam. Pač pa se pojavljajo tu in tam tatvine lesa za hmeljevke in smrečic za božična drevesca, predvsem v bližini večjih mest in industrijskih krajev, kjer se dogaja največ tatvin in ima gozd svojo primerno vrednost. Dalje se opaža prisvajanje lesa bolj v gozdih solastnikov in po malih občinah, ki nimajo sredstev, da bi si namestile gozdnega čuvaja.

Zato so po odredbi bana uvedla izvoznice lesa samo nekatera okrajna načelstva, zlasti tista, ki meje na banovino Hrvatsko, in to predvsem za vožnjo lesa po javnih potih (glej zgoraj). Nekatera okrajna načelstva pa so izdala primerne ukrepe glede izvažanja hmeljevjk.

Pač pa so za vso dravsko banovino uvedene izvoznice za božična drevesca (po banovi naredbi glede sekanja in prodajanja

---

* Za območje banovine Hrvatske velja »Naredba o izdavanju izvoznica za drvo i ostale drvine proizvodnje od 5. junija 1940, br. 8545/4. 1940.« Čl. 9. te naredbe se glasi: »Za drvo koje se uvozi u banovinu Hrvatsku, treba postojati izvoznica odnosno isprava, koja odgovara propisima vrijedećim za izvoz drva u banovini iz koje se drvo uvozi.« Po smislu besedila tega člana se tedaj praviloma iz območja dravske banovine v območje banovine Hrvatske spričo gornjega lahko izvažajo les nežigosan in brez pismenih objav. Vendar je ban dravske banovine v Zagrebu odredil prvostopnim upravnim oblastvom, naj ukrenejo, da si vsi izvozniki, ki izvažajo les ali druge gozdne proizvode v banovino Hrvatsko, v lastnem interesu oskrbe pri pristojnih občinah pismene objave o izvoru lesa, da se morejo prizadeti vozniki legitimirati pred oblastvi in organi banovine Hrvatske, da je les pridobljen legalno in da se lahko neovirano vozi.

božičnih drevesc) in za orehov les (po banovi naredbi o zaščiti in gojitvi domačega oreha).

Spravljanje lesa iz gozdov je zelo različno in ponajveč odvisno od gozdne lege, od letnega časa in vrste lesa. Vedno je treba pri spravljanju lesa porabiti taka sredstva, s katerimi se delo izvrši čim hitreje in čim ceneje ter da se les in ostali gozd, posebno pa gozdni naraščaj čim manj poškoduje.

Da gozdni posestnik ali podjetnik sečnje tem nalogam zadošči, mora pri spravilu lesa uvaževati poleg gozdno-policijskih predpisov tudi odredbe § 80. zakona o gozdih oziroma naredbe upravnih oblastev, izdanih na podstavi tega zakona, in morebitne tozadevne specialne zakone.*

Zakon o gozdih odreja v navedenem § 80., da mora vsakdo odpremljati goli in stavbni les po odrejenih potih, kolovozih in spuščati po drčah tako, da se prizadene z izvažanjem zemljišču in gozdu čim manjša škoda.

Pod »vsakdo« je razumeti lastnika-posestnika gozda, kupca lesa oziroma podjetnika sečnje in prevoznika lesa.

Zaradi kršitve teh predpisov se more pozvati oseba na odgovor le v primeru, da upravno oblastvo v tem pogledu izda kako splošno naredbo, sicer pa le, če je pristojno upravno oblastvo s konkretno naredbo (odločbo) predpisalo v smislu tega paragrafa posebne ukrepe.

Zasilna gozdna pot.** Zakon o gozdih predpisuje v § 81., da mora vsak posestnik zemljišča dovoliti lastniku gozda ali lastniku gozdnih parcel, da izvažajo čez njegovo zemljišče gozdne pridelke, če jih ni mogoče izvoziti drugače, v drugi smeri ali če bi bil drug način ali druga smer nerazmerno dražja. S to določbo, ki je izjema od splošnega pravila § 354. o. d. z., ker se z njim utesnjuje lastninska pravica, je tedaj ustanovljena zasilna pot

* Po § 5. zakona o hudournikih z dne 20. II. 1930, Sl. list št. 1/1-30, smejo v hudourniškem območju upravna oblastva regulirati tudi transport gozdnih produktov.

Po § 29. zakona o sladkovodnem ribarstvu z dne 20. septembra 1937, Sl. l. št. 52/8-58, je treba tudi pri postavljanju naprav za spuščanje lesa (na pr. po rižah) voditi račun o interesih ribarstva. Omenja se, da se v slovenskem prevodu v Službenem listu glasi »za plavljenje lesa«, izvirnik govori pa o »pri postavljanju postrojenja za spuščanje drva«.

Po § 24. kranjskega vodnega zakona, § 38. štajerskega vodnega zakona in § 42. koroškega vodnega zakona je nedopustno spravljanje ali zlaganje lesa na način, ki more pospešiti ali povzročiti povodenj. V tem pogledu so prvotopna upravna oblastva po odredbi velikega župana bivše ljubljanske oblasti H št. 825 z dne 25. X. 1926, ki jo je ban dravske banovine z odredbo III/17 št. 1743/I z dne 16. II. 1935 prav tako uveljavil, prepovedala spuščati in zlagati les, oglje, vejevje in druge gozdne odpadke po drčah, grapah, vodotokih, hudournikih, njihovih bregovih ter njih območju vse do onega mesta, kamor more seči visoka voda ali poplava.

** Glej tudi članek ing. A. Šivica: »Ali je dovoljeno spravljanje les in druge gozdne pridelke čez tuje zemljišče?« v »Kmetovalcu« iz leta 1931.

preko tujega zemljišča (legalna servituta) v korist onemu zemljiškemu lastniku ali lastniku gozdnih pridelkov, kateremu je spravilo gozdnih pridelkov na drug način ali sploh nemogoče ali pa bi bilo spravilo po drugem potu zvezano s takimi stroški, da bi bilo rentabilno ukoriščanje gozda izključeno.

Če so dani gorenji zakoniti pogoji, mora dovoliti spravilo gozdnih pridelkov vsak zemljiški posestnik (ne morda samo gozdni zemljiški posestnik) po svojem zemljišču, razen ako dokaže, da bi nastala lastniku tega zemljišča večja škoda, kot je korist za onega, ki zahteva zasilno pot (odst. tretji § 81.). Pravico, zahtevati zasilno pot, pa daje zakon gozdnemu lastniku, ne tudi gozdnemu posestniku, in lastniku gozdnih proizvodov, tedaj tudi kupcu gozdnih pridelkov.

Kot zasilna pot se sme uporabljati samo oni prostor na tujem zemljišču, ki je potreben za spravilo gozdnih produktov, in oni prostori na tujem zemljišču, ki so neizogibno potrebni za začasno spravljanje (skladanje) gozdnih pridelkov.

Zasilna pot se more uporabljati za vse posle, ki so v zvezi z ekonomijo gozda, to je poleg izvoza gozdnih pridelkov tudi za napravo spravilnih naprav, dalje za dovoz hrane gozdnim delavcem, orodja, raznega materiala itd.

Načina, kako naj se gozdni pridelki spravijo iz gozda, zakon ne opredeljuje, ampak prepušča upravnemu oblastvu, da samo določi način uporabljanja gozdnega pota. Zato mora oblastvo dovoliti spravilo lesa na razne načine, kakor na primer po že obstoječem sosednem potu, po zemeljskih drčah, lesenih vodnih in suhih rižah, žičnih vzpenjačah, z gozdnimi železnicami* in podobno.

Zakon pa dalje določa v 83., da mora oni, ki se mu prizna pravica do zasilne poti, povrniti škodo, ki nastane iz tega za lastnika zemljišča kakor tudi za vse osebe, ki imajo na zemljišču kako pravico. Posestniki (lastniki) teh zemljišč so tudi upravičeni zahtevati, da se jim del zemljišča, odvzet za zasilno pot, odkupi po načelu razlastitve.

Odločati o zahtevku za priznanje zasilne poti je pristojno na prvi stopnji okrajno načelstvo (mestno poglavarstvo) oziroma ban, ako gre za zasilno pot v območju dveh ali več okrajev. Ta oblastva pa smejo uvesti zadevno postopanje samo na izrečen

* Po § 10. zakona o železnicah javnega prometa z dne 23. junija 1930, Sl. l. št. 170/27, oziroma uredbi o izpremembi tega zakona z dne 27. marca 1936, Sl. l. št. 245/37 ex 1936, se mora gradnja, izdrževanje, eksploatacija in ukinjenje industrijskih železnic (prog in tirov) brez javnega prometa vršiti po pravilniku o industrijskih železnicah (progah in tirih), ki ga predpiše minister za promet.

Tehnično nadzorstvo parnih lokomotiv in parnih motornih vozil zasebnih, tedaj tudi gozdnih železnic, spada v pristojnost ministrstva za promet. (Pravilnik o tehničnem nadzorstvu prometa lokomotiv in parnih motornih vozil, ki niso v eksploataciji državnih železnic, z dne 10. junija 1936, Služb. list št. 194/27—1937.)

strankin predlog (načelo privatne maksime) in ne tudi po službeni dolžnosti, zato se ta določila ne smejo uporabljati proti volji prizadetih strank.

Ako se lastnik gozda ali gozdnih pridelkov želi poslužiti tujega zemljišča za izvoz gozdnih pridelkov, je dolžan, da najpoprej poskuša doseči s posestnikom ali lastnikom tistega zemljišča sporazum o zasilni poti. Šele potem, če ne pride do sporazuma, sme vložiti prošnjo na pristojno občno upravno oblastvo, da ono odloči o potrebi zasilne poti. V tej vlogi je treba navesti:

- 1) priimek in ime prosilca in njegovo bivališče;
- 2) vrsto in količino gozdnih pridelkov, ki jih prosilec želi spraviti iz gozda; nadalje kraj, na katerem so pridelki;
- 3) kraj, kamor želi spraviti te pridelke;
- 4) zemljišče, preko katerega bi bilo treba spraviti pridelke, z navedbo katastralnih parcel, njih lastnikov ozir. posestnikov;
- 5) prostor, ki ga prosilec morebiti neizogibno potrebuje začasno skladanje gozdnih pridelkov;
- 6) način izvoza in potrebo morebitnih pravilnih naprav (lesenih riž, vzpenjače, gozdne železnice in podobno);
- 7) rok, koliko časa bo trajalo spravljanje;
- 8) razlogi, iz katerih je razvidno, da spravilo ali sploh ni mogoče ali pa je nesorazmerno dražje v drugi smeri ali na drug način kakor preko tujega zemljišča.

Prošnji je treba priložiti obris parcel, pravilnih smeri in eventualno potrebnih naprav ter dokazilo, da je ostal poizkus sporazuma s prizadetim zemljiškim lastnikom ali posestnikom brezuspešen.

O prejeti vlogi izda oblastvo odločbo na temelju ugotovitvenega postopanja, v katerem mora poleg splošnih določil zakona o občnem upravnem postopku uporabljati tudi načela razlastitvenega postopanja, za kar pridejo v poštev v smislu § 7. o. d. z. splošne norme o razlastitvi, to je predpisi zakona z dne 18. febr. 1872, drž. zak. šte. 30, in ministrske naredbe z dne 25. jan. 1879, drž. zak. šte. 9. Pristojno občno upravno oblastvo mora, kakor to zakon o gozdih izrečno zahteva, pred izdajo odločbe izvršiti komisijski ogled in razpravo v prisotnosti strank in izvedencev. Na tem krajnem ogledu je treba najprvo presoditi, ali obstoje zakoniti pogoji iz §§ 81. in 82. za spravilo gozdnih proizvodov preko tujega zemljišča. Če se ugotovi utemeljenost takega zahtevka, je treba pri ogledu in razpravi paziti, da se bo s pravilom prizadejala tujemu zemljišču čim manjša škoda ter da lastnik tega zemljišča prejme ustrezno odškodnino za vso škodo, povzročeno s pravilom na svojem zemljišču. V vsem postopanju si mora oblastvo seveda prizadevati, da pride med strankami do sporazuma popolnoma ali vsaj v poedinih spornih točkah, pazeč seveda, da se s poravnavo ne oškoduje ona javna ali zasebna

korist, ki se mora štiti po službeni dolžnosti (§ 78. z. u. p.). Postopek mora izvršiti oblastvo pospešeno, ker mora odločbo izdati v 30 dneh od dne, ko je bila prošnja vložena.

Stroške postopka mora kriti oni, ki prosi za spravilo gozdnih proizvodov.

Z odločbo, s katero se prizna spravilo gozdnih pridelkov po tujem zemljišču, se določi smer in obseg zasilne poti, način spravlja, prostor za skladanje gozdnih pridelkov, če je to potrebno, koliko časa naj traja spravljanje in višina odškodnine.

Glede odškodnine se v odločbi navede višina in način, kako in kdaj je škoda ali odkupnina, če in v kolikor se odkupi zemljišče na zahtevo prizadetih posestnikov zemljišč, plačati vsakemu lastniku oziroma posestniku zemljišča, porabljenega za spravilo, kakor tudi morebitnim uživalcem tega zemljišča. Stranka, ki se glede odškodnine ne zadovolji s končno rešitvijo upravnih oblastev, se more glede svoje zahteve obrniti na redno sodišče. Vendar pa sme oni, ki mu je bila zasilna pot preko tujega zemljišča z upravnim aktom dovoljena, pričeti s pravilom oziroma z gradnjo spravičnih naprav takoj, čim postane odločba upravne oblasti pravnomočna, ako položi odrejeno odškodnino in dobi od tega oblastva tozadevno posebno dovoljenje.

Pravica zasilne poti prestane, ko prestane njena potreba (§ 86.), o čemer odloča isto oblastvo, ki je zasilno pot priznalo.

Zasilno pot, ki jo dopušča zakon o gozdih, je treba razlikovati od zasilne poti, ki jo dovoljujejo sodišča po zakonu o dovoljevanju zasilnih poti z dne 7. julija 1896, drž. zak. št. 140. Ta zakon je prvotno veljal samo za poljedelska zemljišča, bil pa je z zakonom z dne 9. januarja 1913, drž. zak. št. 7, razširjen tudi na gozdna zemljišča.

Po § 1. omenjenega zakona o zasilnih potih sme po določbah tega zakona zahtevati lastnik sodno dovolitev zasilne poti preko tujih nepremičnin za nepremičnino, katera nima za redno obdelavo in uporabo potrebne potne zveze z javnim potnim omrežjem, bodisi da sploh ni nobene potne zveze ali pa da je nezadostna, v onih primerih, v katerih niso za zadovoljitev potrebe po takih potih dani pogoji razlastitve ali brezplačne dovolitve po § 365. o. d. z. ali po drugih specialnih zakonih.

Služnosti po tem zakonu se razlikujejo od služnosti zasilne poti po zakonu o gozdih v naslednjem:

1) po zakonu o zasilnih potih se more dovoliti zasilna pot v korist vsake nepremičnine, ne glede na njeno kulturno vrsto, dočim se sme po gozdnem zakonu priznati zasilna pot samo v korist gozdnemu zemljišču;

2) po zakonu o zasilnih potih se sme dovoliti služnost steze, živinogonje in kolovoza, po gozdnem zakonu pa zgolj služnost do spravlja gozdnih proizvodov;

3) po zakonu o zasilnih potih se zasilna pot ne sme dovoliti za to, da bi se dosegla krajša pot od že obstoječe potne zveze, dočim se more po gozdnem zakonu ne glede na obstoječa pota ali spravila dovoliti druga potna zveza ali spravilo, ako bi bilo spravljanje gozdnih pridelkov po že obstoječih potih ali spravilih zvezano s tolikimi stroški, da bi bilo ukoriščanje gozda očitveno nerentabilno;

4) po zakonu o zasilnih potih se mora s pravnomočno sodno odločitvijo dovoljena zasilna pot za odškodnino po službeni dolžnosti vpisati v zemljiško knjigo, dočim gozdni zakon tega ne zahteva;

5) da more po zakonu o zasilnih potih uveljavljati pravico do zasilne poti samo lastnik take nepremičnine, kateri nima za redno gospodarjenje in ukoriščanje potrebne zveze z javnimi poti, dočim more po gozdnem zakonu zahtevati zasilno pot poleg gozdnega lastnika tudi lastnik gozdnih pridelkov.

7. Spravilo gozdnih proizvodov po vodi.

Vodni zakoni za bivšo Kranjsko (§ 16.), za bivšo Štajersko (čl. II.) in za bivšo Koroško (§ 30.) določajo izrečno, da se uredi uporaba vode s plavljenjem ali splavljanjem lesa z gozdnim zakonom in splovnimi in splavnimi redi.* Zakon o gozdih ima glede plavljenja in splavljanja lesa po vodi kot specialni zakon prednost pred vodnim zakonom. Predpisi vodnega zakona ali zakona o izkoriščanju vodnih sil** se smejo upo-

* 1. pripomba: V Dravski banovini se les splavi (vezano) po reki Savi, Savinji in Dreti. Mnogo lesa (hlodi, drva) pa se v Dravski banovini plavi (nevezano) po Dreti, Savinji in pritokih, Savi Bohinjki in Savi Dolinki, Kamniški Bistrici, Davči, Ledavi, Črni, Bistrici v dravograjskem srezu, po Cerkniskem in Bohinjskem jezeru. Po nekaterih potokih so plavljenje lesa deloma ali popolnoma opustili, tako na primer po Radovni, Iški in Božni. Tudi po Kamniški Bistrici se vedno manj plavi. Opustitev plavljenja je mogoča, ker so ob Radovni in v Kamniški Bistrici novo zgrajene ceste, ki omogočajo prevoz lesa.

2. pripomba: Glede obratovanja s splavi po reki Savi, Savinji in Dreti ter Dravi so bili izdani tile splavarski redi:

Po Savi: Z razglasom bivšega štajerskega namestništva v Gradcu z dne 11. maja 1885, štaj. zak. štev. 7, za kraje ob Savi na bivšem Štajerskem; z razglasom bivše kranjske deželne vlade z dne 6. marca 1878, kranjski dež. zak. štev. 12, pa za kraje ob Savi na bivšem Kranjskem.

Po Savinji in Dreti: Z razglasom bivšega štajerskega namestništva v Gradcu z dne 19. jan. 1878, štaj. dež. zak. štev. 5.

Po Dravi: Z razglasom bivšega štajerskega namestništva v Gradcu z dne 22. aprila 1877, štaj. dež. zak. štev. 12.

** Po točki 7, § 5. zakona o izkoriščanju vodnih sil z dne 30. junija 1931, Sl. l. št. 335/52 iz leta 1931., morajo biti naprave za izkoriščanje vodnih sil projektirane in zgrajene tako, da na plovnih in splavnih rekah ne ovirajo plovbe in plavljenja. Po §§ 34., 40., toč. 10., in § 59. odstavek drugega istega zakona mora prosilec hkratu s projektiranjem in gradnjo naprave za izkoriščanje vodne sile projektirati, zgraditi in vzdrževati odprtine za splave.

rabljati v tem pogledu subsidiarno v vseh onih primerih, o katerih gozdni zakon nima posebnih predpisov.

Zakon o gozdih vsebuje o tem v § 87. naslednje določilo:

»Za plavljenje (nevezano) in za splavljanje (vezano), kakor tudi za postavljanje poedinih naprav za to, za čiščenje in uravnavanje vodnega toka za plavljenje in naprav za splavljanje je treba dovoljenja občnega upravnega oblastva prve stopnje.

Minister za gozdove in rudnike predpiše z ministrom za gradbe pogoje za plavljenje in splavljanje gozdnih proizvodov.«

Na osnovi gornjega zakonitega pooblastila je minister za gozdove in rudnike v soglasju z ministrom za notranje posle in ministrom za gradbe predpisal s pravilnikom z dne 15. avgusta 1930, Sl. list št. 249/40 ex 1930, pogoje, po katerih se daje dovoljenje za plavljenje in splavljanje gozdnih proizvodov. Odredbe tega pravilnika samega ne veljajo za splavljanje na plovnih rekah (čl. 22.)* V čl. 1. tega pravilnika je opredeljen pojem plavljenja in splavljanja takole:

»S **plavljenjem** se razumeva odprava lesa po vodi, bodisi vezano ali nevezano, ako je prepuščen les pri transportu struji vode.

S **splavljanjem** se razumeva odprava lesa po vodi, ki je vezan v splave, katere vodi človeška roka.«

V odstavku 2. istega člena pa določa ta pravilnik, da spada pod gozdni zakon (tedaj tudi pod odredbe tega pravilnika) plavljenje in splavljanje po vodi ali mestoma ali po celem vodnem toku; pod vodni zakon pa, v kolikor gre za postavljanje in vzdrževanje kakršnih koli objektov v rečni strugi in na bregovih.

V nadaljnjih členih vsebuje ta pravilnik podrobne predpise o pristojnosti oblastev, kdo je upravičen vlagati prošnjo za dovoljenje, o postopku oblastva, o pogojih plavljenja in splavljanja ter o povračilu škode.

Pristojnost oblastev: Dovoljenje za plavljenje in splavljanje, za ureditev plavišča, postavitev potrebnih naprav, razkladišča itd. izdaja za svoje območje pristojno občno upravno oblastvo prve stopnje, ako se plavišče ali splavišče razteza v enem okraju in dovoljenje ne traja več kot tri leta.

Ako se plavišče ali splavišče razteza na več okrajev ene banovine ali ako naj dovoljenje traja več nego tri leta, četudi se razteza plavišče ali splavišče samo na en okraj, izdaja dovoljenje za plavljenje in splavljanje ban.

* V dravski banovini ni plovnih rek.

Ako se plavišče ali splavišče razteza na več banovin ali ako je ono meja dveh banovin, pa izdaja tako dovoljenje minister za gozdove in rudnike, potem ko je o tem pribavil mnenje zainteresiranih banovin.

Katero oblastvo je stvarno in krajevno pristojno za izdajo dovoljenja za plavljenje ali splavljanje, se določa po kraju, kjer teče tista voda, ter po obsegu in po času, v katerem se zaprosi za dovoljenje.

Vlaganje prošenj. Pravico, prositi dovoljenje za plavljenje ali splavljanje, ima vsak lastnik gozda ali lastnik lesa.

Ako je kdo že prej dosegel izključno pravico plavljenja ali splavljanja na kaki vodi, se ne more za čas, dokler traja dovoljenje, brez njegovega pristanka izdati novo dovoljenje za plavljenje ali splavljanje na isti vodi.* Vendar pa mora imetnik tega dovoljenja v tem primeru odkupiti les od ostalih interesentov po krajevnih cenah ali pa sam plaviti ali splavljati proti povračilu učinkovitih stroškov ali pa interesentom dovoliti, če bi to ne oviralo odprave njegovega lastnega lesa, da sami plavijo ali splavljajo les za pravično povračilo za uporabo plavišča (splavišča) in vseh drugih naprav. Če imetnik dovoljenja ne more prevzeti lesa vseh interesentov, mora plaviti (splavljati) v prvi vrsti les, ki je najbližji njegovemu lesu.

Upravno oblastvo je tudi upravičeno takim osebam, ki že imajo dovoljenje za plavljenje (splavljanje), odrediti, da izvedejo vse naprave, ki so potrebne za zaščito bregov in drugih naprav na vodah, ali da sorazmerno prispevajo h gradnji tistih zaščitnih naprav, ki se postavijo ne samo za plavljenje (splavljanje), ampak vobče zaradi zaščite pred vodo.

V ostalem so v tem pravilniku vsebovani podrobni predpisi o vlaganju prošenj, o postopku oblastva, o pogojih, po katerih se dovoljenje za plavljenje ali splavljanje ne sme izdati, o ukrepih glede zavarovanja (s)plavišč in zgradb ali drugih naprav na (s)plaviščih, o povračilu škode,** povzročene s plavljenjem ali splavljanjem, ter določila, katere pogoje morajo po pravilniku vsebovati splavna oziroma plavna dovoljenja.

Subsidiarno veljajo glede postopka še predpisi zakona o občnem upravnem postopanju.

---

* Tu so mišljene samo tiste pravice, ki so bile pridobljene še po prej veljavnih zakonih in ostalih gozdnih predpisih in so dne 1. julija 1930, ko je dobil zakon o gozdih v dravski banovini obvezno moč, že pravnoveljavno obstajale.

** Podrobna navodila glede ceditve in plačevanja odškodnine je izdal minister za gozdove in rudnike pod št. 2783 z dne 20. aprila 1938, Sl. l. št. 463/76 iz leta 1938. in št. 552/90 ex 1938.

8. Žage.

Odobritev za postavljanje žag. Zakon določa v § 88., da smejo pristojna oblastva samo z banovim pristanikom izdajati in odvzemati koncesije in obrtne liste oziroma dovoljenja za novo gradnjo, za razširitev in za uporabljanje vseh vrst žag in drugih naprav za predelovanje lesa.

S to določbo je imel zakonodavec namen, preprečiti, da bi se gradilo toliko takih naprav, ki bi gozdnemu gospodarstvu izvestnega okoliša ne ustrezale, oziroma imel namen, preprečiti, da bi se zaradi prevelikega števila takih naprav preveč ne izkoriščali gozdovi.

Pod »drugih naprav za predelovanje lesa« se razumejo one naprave, katere nabavljajo neposredno od posestnika gozda potreben les in ga same predelavajo.

9. Poletni planinski pašniki in pašniki v hribih.

O gospodarjenju v teh gozdih so vsebovani v §§ 89. do 91. posebni predpisi.

§ 89. določa: »Poletni planinski pašniki so pašniki v hribih, neobrasli z gozdom, nad naravno (alpsko) mejo gozdne vegetacije.

Pašniki v hribih so oni, ki so pod pasom poletnih planinskih pašnikov, kjer se razredčuje gozd na posebne skupine, puščajoč v vmesnih prostorih travnike v hribih in goljave.

Poletni planinski pašniki in pašniki v hribih se ne smejo razširjati na škodo gozda.«

§ 90. govori o vodenju knjig o planinskih pašnikih, § 91. pa govori o pašnikih, izločenih ob segregaciji kot pašniške pripadnosti.

Izvajanje teh predpisov spada po veljavnih agrarnih zakonih v pristojnost komisarja za agrarne operacije, ki mora odločbe izdajati v sporazumu z občnimi upravnimi oblastvi, uvažujoč pri tem gorenje predpise, po zakonih o varstvu planin in pospeševanju planinskega gospodarstva.*

Omeni naj se še zakon o izboljšavi pašnikov z dne 4. septembra 1912, kranjski deželni zakonik št. 63, ki velja samo za območje bivše Kranjske in ki se nanaša na tiste pašnike, ki ne spadajo spričo pripadnosti h kaki planini pod zakon z dne 26. maja 1909, kranjski deželni zakonik št. 18, in § 29. zakona o pospeševanju kmetijstva z dne 6. septembra 1929, Ur. list št. 416/104-1929

* Zakoni o varstvu planin in pospeševanju planinskega gospodarstva: zakon z dne 26. maja 1909, kranj. dež. zak. št. 18, z izpremembami in dopolnili zakona z dne 14. maja 1910, kr. dež. zak. št. 19; zakona z dne 7. septembra 1909, štaj. dež. zak. št. 69; zakona z dne 14. junija 1908, kor. dež. zak. št. 3 iz l. 1909.

in št. 180/40 ex 1930, ki govori o ohranitvi pašnikov v dolini ter hribovitih in planinskih pašnikov (poletnih pašnikov in planin) ter njih ukoriščanju.

III. POSPEŠEVANJE GOZDARSTVA IN KULTURE ZEMLJIŠČ.

Pod pospeševanjem gozdarstva in kulture zemljišč je razumeti vse ono prizadevanje države, ki stremi za tem,

1. da privede h gozdni kulturi taka zemljišča, ki še ne spadajo pod odredbe gozdnega zakona, pa imajo sicer značaj absolutnega gozdnega zemljišča.

2. da dvigne gozdno produkcijo na obstoječih gozdnih zemljiščih;

3. da z znanstvenim proučevanjem raziskuje zlasti one probleme, ki so za praktično gospodarstvo posebno važni, ter da izobrazuje strokovno osebje in prebivalstvo v gozdarstvu.

To prizadevanje države se kaže v tem, da tega država ne izvaja samo prisilno (pogozditev absolutnih gozdnih zemljišč, načelno nedopustna delitev gozdov, ustanavljanje prisilnih gozdnih zadrug) proti zemljiškemu lastniku. Pač pa tudi podpira lastnika pri gozdnem gospodarstvu, oziroma ga navaja k naprednejšemu gozdnemu gospodarstvu s tem, da mu daje denarna ali materialna sredstva za izboljšanje gozdnih zemljišč ali neobraslih absolutnih gozdnih zemljišč. Dalje sama z lastnimi sredstvi pogozduje, navaja gozdne posestnike k ustanavljanju gozdnih zadrug, daje lastniku možnost zaokrožitve gozdnih zemljišč in si prizadeva, ga gozdarsko strokovno izobraziti.

1. Pogozdovanje neobraslih absolutnih gozdnih zemljišč.

Po § 6. velja načelo, da se morajo obdržati obstoječi gozdovi. Gozdni zakon pa se ne omejuje samo na obstoječe gozde oziroma gozdna zemljišča, ampak odreja v predpisih §§ 92. do 105., naj se privedejo h gozdni kulturi vsa nepogozdena zemljišča na absolutnih gozdnih tleh, v prvi vrsti na kraškem svetu in na jugu države, katerih pogozditev zahteva občna javna korist. Vsa ta zemljišča je treba izločiti za pogozdovanje, to je popisati, izmeriti, opisati in kartirati v 10 letih (od 1. julija 1930 dalje) in pogozditi najkasneje v 50 letih (do leta 1980.). V tem času so se morala, oziroma se morajo, kar zakon izrečno odreja, izločiti za pogozdovanje vsa zemljišča, katerih pogozditev naj prepreči:

1. nastajanje usadov in plazov, rušenje kamenja, nastajanje in razširjanje grap;

2. škodljivi vpliv vetrov in hudournikov;

3. raznašanje sviža;

4. naglo odtekanje vode s strmih, kamenitih hribov, obronkov in zasipavanje s kamenjem in gramozom okolnih poti in kmetijskih zemljišč.

Prav tako se mora izločiti potrebni del zemljišča v slabo pogozdenih krajinah,

5. da se zboljšajo gospodarske, klimatske in higienske razmere teh krajev;

6. in da se v njih pospešujeta turizem in tujski promet.

Odločbe o izločitvi teh zemljišč izdajajo na prvi stopnji kot stvarno pristojne posebne komisije (komisije za izločanje in pogozdovanje zemljišč), ki jih sestavljajo: predstavnik občnega upravnega oblastva prve stopnje; eden gozdarski strokovnjak, eden kmetijski strokovnjak in eden predstavnik prizadete občine.

Na drugi stopnji pa je za odločanje pristojen ban.

Delokrog gorenjih komisij je določen v §§ 96. do 98. gozdnega zakona ter v uredbi o pogozdovanju kraškega sveta, goličav in sviža z dne 10. julija 1930, Sl. list št. 211/35. Poslovanje teh komisij je urejeno s pravilnikom, ki ga je predpisal ban dravske banovine na podstavi čl. 2 omenjene uredbe z naredbo III št. 1320/1 z dne 14. februarja 1931.

Glede postopka o izločanju zemljišč veljajo predpisi §§ 94. in sledečih ter subsidiarno predpisi zakona o občnem upravnem postopanju.*

S pravnomočnimi odločbami izločena zemljišča so posestniki zemljišč zavezani pogozditi po izdelanem in odobrenem načrtu.** V tem načrtu so lahko predvidena tudi druga melioracijska dela, kakor izločanje pašnikov, polj itd. Vendar se ne sme ukreniti na izločenih zemljiščih nobeno kulturno delo brez predhodnega letnega vzgojnega predloga, ki mora biti v skladu z generalno osnovo pogozdovanja ali s strokovnim projektom za druga dela, kolikor za to ne veljajo drugi predpisi (na pr. po zakonu o hudournikih v hudourniških območjih). Te letne predloge odobrava ban.

Stroške za pogozdovanje trpe posestniki izločenih zemljišč, posestniki onih zemljišč in objektov, ki se s pogozdovanjem iz-

* Podrobnejša navodila o postopku pri izločanju in pogozdovanju zemljišč po § 92. do 104. je izdal ban dravske banovine z razpisom III št. 3624/1 z dne 22. aprila 1935. Dalje je ban izdal tem komisijam z razpisom z dne 19. februarja 1935, III/7 št. 1406/1 podrobna navodila o obračunavanju kreditov, o sestavi in opremi računskih kreditov.

** Po § 81., točka 13, finančnega zakona za leto 1938/1939, oziroma po § 99., točka 11, finančnega zakona za leto 1939/1940 je minister za gozdove in rudnike pooblaščen, da sme izjemoma in v posebno opravičenih in nujnih primerih odobriti, da se začno pogozdovati goličave in kraščine v breme sklada za pogozdovanje, še preden izda komisija v smislu zakona o gozdih odločbo o izločitvi in o generalni osnovi za pogozdovanje. Nadaljnje pogozdovanje v prihodnjih letih se sme izvajati samo na podstavi odločbe komisije.

boljšajo, država* in samoupravna telesa (banovina in občine) v razmerju, ki ga določi komisija za izločanje zemljišč.

Če je gospodarsko stanje posestnikov teh zemljišč tolikanj slabo, da ne morejo utrpeti celoma ali deloma izdatkov za pogozdovanje, jih trpe država in samoupravna telesa; v tem primeru pa morajo dati svojo delovno moč in delovno moč svojih domačinov (§ 98., odst. 3.).

Pogozdovanje izločenih zemljišč se vrši pod vodstvom in nadzorstvom gozdarskih referentov in posebnih sekcij za pogozdovanje, ki jih ban po potrebi ustanovi.

Zemljišča, odrejena za pogozdovanje, se smatrajo od časa, ko se je pogozdovanje pričelo, za zaščitne gozde in je treba z njimi postopati po predpisih o zaščitnih gozdih (§§ 15. do 25.) in o prepovedi krčenja gozdov in izpreminjanja gozdnih zemljišč v drugo vrsto kulture (§§ 6. do 10.). O vseh izločenih zemljiščih mora sreski gozdarski referent voditi poseben kataster po navodilih, ki jih izda ban. Ta navodila je predpisal ban dravske banovine z razpisom III/7 št. 837/1 z dne 27. februarja 1939.

Omeniti je, da zakon o gozdih v § 186. predvideva razlastitev absolutno gozdnega zemljišča, čigar pogozdovanje zahtevajo klimatski in kulturni oziri, v korist države ali samoupravnih teles, kolikor se ne more doseči pogozdovanje drugače.

2. Delitev gozdov.

Zakon odreja v § 106.: »Občinski, vaški in plemenski gozdi se ne smejo deliti. Izjeme ureja poseben zakon.

S posebnim zakonom se uredi delitev skupnih gozdnih zemljišč.

Gozdi in gozdna zemljišča zasebnikov se smejo deliti samo z dovoljenjem oblasti. To dovoljenje daje za gozde do 500 ha ban, za večje površine pa minister za gozdove in rudnike. Dovoljenja ni odreči, ako ni tehtnih razlogov, iz katerih bi bila, če se izvrši delitev, ogrožena trajnost gozdnega gospodarstva.«

Zakon ne pove, kaj je razumeti pod delitvijo gozdov. Iz gorenjega besedila pa izvira, da je imel zakonodavec predvsem

* Po § 101. gozdnega zakona se udeležuje država pri izvrševanju in pospeševanju del za pogozdovanje takole:

1. celotno pogozduje izvestne površine;
2. daje brezplačno sadike in semena;
3. daje navodila in nadzira dela po svojih strokovnih organih;
4. oprasha posestnike zemljišč, izločenih za pogozdovanje, plačevanja prispevkov za upravo po državnih gozdarskih organih, dokler ne začno od zasajenega gozda črpati koristi;
5. daje denarno podporo in nagrade za uspešno pogozdovanje;
6. oprasha plačevanja davkov za dobo 40 let po izteku leta, v katerem se je po banovem potrdilu dosegla popolna obrast v zasajeni kulturi;
7. daje v ta namen brezobrestna posojila;
8. ureja pašnike, ki so v zvezi s pogozdenimi površinami kakor tudi s površinami, odrejenimi za pogozdovanje, in daje v ta namen podporo.

v mislih odtujitev, odsvojitvev gozdnih nepremičnin, to je da veže prenos gozdnih nepremičnin na predhodno dovoljenje upravnih oblastev.

V prvem odstavku § 106. je načeloma prepovedano deliti občinske, vaške in plemenske gozdove. Izjeme od tega načela prepušča gozdni zakon posebnemu zakonu. Ker ta zakon še ni izdan, se sedaj ti gozdovi pod nobenim pogojem ne smejo deliti (razpis ministrstva za gozdove in rudnike šte. 4380 z dne 3. maja 1939). Zakon pač stremi, naj imajo ti gozdovi to važno nalogo, da tvorijo del stalnih dohodkov za kritje izdatkov teh korporacij.

Enako prepušča gozdni zakon posebnemu zakonu ureditve delitve skupnih pustih zemljišč. Pri tej določbi je imel zakonodavec pred očmi, da bo gozdno gospodarjenje na takih zemljiščih bolj zagotovljeno, če so v individualni lasti, kakor v skupni lasti.

Omeniti je, da so za individualno delitev skupnih zemljišč, to je takih, ki so v posesti in uživanju določenega števila udeleženih posestnikov, ne glede na kulturno vrsto zemljišča (gozd, pašnik, travnik itd.), v območju dravske banovine po še veljavnih zakonih o agrarnih operacijah* pristojni komisarji za agrarne operacije v Ljubljani.** Agrarne operacije izdajajo take odločbe v soglasnosti z upravnimi (gozdarskimi) oblastvi.

Delitev ostalih zasebnih gozdov in gozdnih zemljišč pa zakon načeloma dovoljuje. Podrobnih pogojev, po katerih smejo upravna oblastva izdati tako dovoljenje, zakon ne vsebuje, ampak zgolj odreja, da dovoljenja ni odreči, ako ni tehtnih razlogov, po katerih bi bila, če se delitev izvrši, ogrožena trajnost gozdnega gospodarstva. Zakon tedaj prepušča upravnemu oblastvu, da samo presodi potem, ko si pribavi mne-

---

* Po zakonih o razdelbi skupnih zemljišč in uredbi pravic do njih, skupnega premoženja, uživanja in upravljanja; to so:

Državni (okvirni) zakon z dne 7. junija 1883, drž. zak. št. 94; zakon z dne 26. oktobra 1887, kranj. dež. zak. št. 2 iz leta 1888. z izpremembami in dopolnili z zakoni z dne 3. septembra 1904, kranj. dež. zak. št. 27; z dne 18. maja 1896, kranj. dež. zak. št. 30; z dne 16. novembra 1910, kranj. dež. zak. št. 38, ter z dne 10. maja 1914, kranj. dež. zak. št. 19; zakon z dne 26. maja 1909, štaj. dež. zak. št. 44; zakon z dne 5. julija 1905, kor. dež. zak. št. 23, z dopolnili in izpremembami z zakoni z dne 14. februarja 1891, kor. dež. zak. št. 18; z dne 18. maja 1896, kor. dež. zak. št. 25; z dne 21. februarja 1900, kor. dež. zak. št. 14, in z dne 12. aprila 1908, kor. dež. zak. št. 14.

S čl. 241 fin. zak. za l. 1927/28 so zakoni o agrarnih operacijah, veljavni za bivšo mariborsko oblast (za bivšo Štajersko), razširjeni tudi na upravno območje Murske Sobote in Dol. Lendave.

Za območje upravne občine Radatoviči, sreza črnomeljskega, pa še velja zakon o ureditvi zemljiških zajednic z dne 25. aprila 1894.

** Uredbi o agrarnih operacijah v ljubljanski in mariborski oblasti z dne 20. marca 1928, oziroma z dne 28. marca 1928, »Samouprava« št. 14/3 in št. 21/5 iz leta 1928. V čl. 1 teh uredb so naštetni vsi zakoni, ki jih je prištevatil pod posle agrarnih operacij.

nje svojih strokovnih organov, ali je delitev dopustiti ali ne, ali bi bila z delitvijo ogrožena trajnost gozdnega gospodarstva.

Upravna in sodna oblastva si niso v praksi edina, ali je mišljena v § 106. delitev celih gozdnih posestev (gozdnih kompleksov) ali oddelitev posameznih celih gozdnih parcel od posestva ali pa samo delitev posameznih gozdnih parcel na dva ali več delov. Sodišča zavzemajo zadnje stališče, ker smatrajo, da odsvojitve celotnega gozdnega posestva in odsvojitve celih katastralnih gozdnih parcel ni smatrati kot delitev v smislu § 106. To stališče po našem naziranju ni v celoti vzdržljivo. Iz besedila § 106. in celotnega besedila zakona o gozdovih izvira jasen namen, ohraniti gozd trajni gozdni proizvodnji. Ta namen pa se more doseči edino tedaj, če ima vsak gozdni kompleks vse pogoje za umno in uspešno gozdno gospodarjenje. Kajti redno gospodarjenje je tem težje, čim manjši je objekt, namenjen gozdni kulturi. Obstajati mora zato pač meja za velikost posameznih gozdnih objektov, pod katero je redno gozdno gospodarstvo izključeno. Drobljenje gozdnih posestev, kakor opazimo zlasti v dravski banovini, je tedaj z gozdno-gospodarskih vidikov nesprejemljivo in tudi škodljivo narodnemu gospodarstvu. Saj se često vrši kupovanje gozda v svrhu spekulacije z namenom, da se kupljeni gozd dalje parcelira in prodaja na malo ali da se na kupljenem delu poseka ves les ter nato proda golo zemljišče, ki se eventualno tudi dalje parcelira zaradi lažje razprodaje. Da se vse to prepreči, je gotovo zakonodavec hotel zavreti tako delitev gozdov, ki je kvarna trajni gozdni proizvodnji. Temu namenu zakona pa more biti edino ustrezno tako, da se ne dovolijo oddelitve posameznih celih gozdnih parcel od enega posestva ali pa delitev posameznih gozdnih parcel na dva ali več delov ob ugotovitvi, da bi bila z delitvijo ogrožena trajnost gozdnega gospodarstva.

Predvsem bi bilo predpise § 106. spopolniti in jim dati več jasnosti ter jih prilagoditi gozdnim razmeram posameznih krajev.

Končno je omeniti, da smejo po razpisih kraljevske banske uprave dravske banovine III, števil. 5295/2, z dne 3. decembra 1934, in III/7, števil. 799/1, z dne 14. aprila 1938, dostavljenih vsem prvostopnim občinam upravnim oblastvom, le dosedanji lastniki in ne morda pridobitelji (kupci) gozdov vlagati prošnje za delitev gozdov.*

---

* V smislu razpisa banske uprave dravske banovine III, števil. 5295/2, z dne 3. dec. 1934 in III/7, števil. 799/1, z dne 14. aprila 1938 mora prošnja za dovoljenje delitve gozdnih zemljišč vložiti pri pristojnem oblastvu prve stopnje. Prošnji je treba priložiti:

1. situacijsko skico gozdnih parcel (kopijo kat. mape), iz katere mora biti razvidna števil. parc., katastrska občina, kulturna površina celih parcel kakor tudi z eventualno delitvijo novo nastali deli parcel;

3. Gozdne zadruge.

Samo na velikih gozdnih kompleksih se more izvajati s popolno gotovostjo uspešna državna gozdno-gospodarska politika. Na malih gozdnih posestvih je teže izvajati umno gospodarjenje in umno ukoriščanje gozdov. Da bi posestniki res mogli te gozdove umno ukoriščati na način, da ostane čim manj nedotaknjena gozdna glavnicca in da bi mogli prejemati iz njih stalne dohodke ali vsaj spravljati na trg čim vrednejše gozdne pridelke, bi bilo nujno združiti te posestnike v gozdno-gospodarskih zadrugah. Vse to je vodilo zakonodavca, ko je sprejel v gozdni zakon (v §§ 107. do 111.) posebne predpise o gozdnih zadrugah. Ti predpisi pa za zdaj še niso povsem izvedljivi, zato je zakon v § 180. odložil uporabo predpisov §§ 109. do 111. do izida zakona o zadrugah.

V §§ 107. do 109. so namreč predvidene gozdne zadruge, ki bi se v svojem sestavu razlikovale od splošnih gospodarskih združenj. Po teh predpisih naj bi bila naloga gozdnih združenj, da se gozdni posestniki združijo zaradi skupnega gospodarjenja z gozdovi in pašniki ali zaradi skupnega upravljanja in čuvanja ali zaradi zavarovanja izvajanja gozdno-gospodarskih ukrepov. Ustanovitev teh združenj ne zavisi samo od zasebne iniciative, kajti zakon predvideva v §§ 108. in 109. tudi prisilne gozdne zadruge. V § 108. je namreč odrejeno, da posestniki stalno in začasno zaščitnih gozdov, če sestavljajo ti gozdovi celoto 100 ha ali več, ki se iz gozdno-gospodarskih razlogov ne smejo deliti, morajo po banovi odredbi ustanoviti gozdno zadrugo, če se ne da zavarovati izvajanje gozdno-gospodarskih ukrepov drugače. § 109. pa odreja: »Če se zedinita v eni naravni celoti gozda, ki je lastnina več oseb, dve tretjini posestnikov, katerih gozdne površine znašajo nad dve tretjini te celote po vrednosti, da se ustanove zadruge, **morajo** tudi ostali posestniki gozda v mejah tega kompleksa pristopiti k zadrugi.« V §§ 110. in 111. pa je govora o prestopu združenj, ustanovljenih po § 109. Važna je odredba v § 111., ki pravi, da se mora, če se sklene prenehanje združenja, zadrugi ali državi. O notranji organizaciji teh združenj, to je o reguliranju medsebojnih odnosov združenjarjev, o načinu upravljanja in o načinu razpolaganja z gozdnimi pridelki za-

2. zemljiško-knjižni izvleček za tiste gozdne parcele ali pa odsvojitelno listino (kupoprodajna, izročilna, darilna in dr. pogodba);

3. zemljiško-knjižni posestni list.

druge pa zakon nima nobenih predpisov. To naj bi po nameri zakonodavca uredil v § 180. predvideni zakon o zadrugah, pod katerim je mišljen splošni zakon o zadrugah.

Predpisi o ustanavljanju gozdnih zadrug so v zakonu tedaj tako splošnega značaja, da bi le težko prišlo do njih ustanovitve, če se njih delokrog in način poslovanja ne predpiše s specialnimi podrobnimi predpisi. V praksi bi bila ta zakonita določila skoraj neizvedljiva, če bi se njih ustanovitev ne prepustila privatni iniciativi, oziroma če bi v njih ne vladalo načelo, da se v prvi vrsti zaščitijo zasebne koristi zadrugarjev brez škode gozdnih posestnikov. Uvedba prisilnih zadrug pa bi naletela na močan odpor gozdnih posestnikov. Glede na načelo, ki je izraženo v čl. 23 ustave, da je lastnina zajamčena, in zlasti iz dejstva, da vlada v dravski banovini individualno gospodarstvo, ter glede na stremljenje kmečkega prebivalstva, da je poljedelec posestnik lastnega zemljišča, je tudi malo verjetno, da bi gozdni posestniki pristopali k ustanovitvi zadrug, predvidenih v § 109. Največja ovira bi bila pač finančna stran (obremenitev), ker bi se gozdni posestniki težko zedinili glede gozdne uprave za skupno gospodarjenje, upravljanje in čuvanje svojih gozdov. Ustanovitev prisilnih gozdnih zadrug, ki jih predvideva zakon v §§ 108. in 109., bi bila tedaj zlasti glede na čl. 23 ustave in določilo § 354. o. d. z. neizvedljiva, če bi bili lastniki gozdov prikrajšani na svoji lastninski pravici. Zakonodavec pa gotovo ni imel namena okrniti posestnika gozda v njegovi zemljiški lastninski pravici, ampak vprav obratno, da gozdna zadruga ohrani posestnikom njih gozdnim zemljiščem trajno vrednost.

V veljavnih zakonih o pridobitnih gospodarskih zadrugah vlada načelo pospeševanja, pridobivanja in gospodarstva članov zadruga (zadrugarjev) in ustanavljanje zadrug po svobodnem dogovoru, čim je ugotovljeno popolno soglasje glede namena, obsega in načina izvedbe združnega podjetja.

To načelno stališče ustanavljanja zadrug po svobodnem dogovoru je prevzeto tudi v sedaj veljavni zakon o gospodarskih zadrugah z dne 11. septembra 1937, Služb. list št. 519/81, ki je dobil obvezno moč dne 24. septembra 1937. Ta zakon tedaj predvideva zgolj ustanavljanje prostovoljnih gospodarskih zadrug, ne vsebuje pa nobenega predpisa glede ustanavljanja prisilnih gospodarskih zadrug. Po § 1. in 3. tega zakona je gospodarska zadruga združba nedoločenega števila članov-zadružnikov (fizičnih in pravnih oseb), ki se sme baviti z vsakim neprepovedanim poslovanjem, katero more večati dohodke ali zmanjšati stroške njih zadružnikov. Zadruga po zakonu o gospodarskih zadrugah so tedaj izrazito gospodarske ustanove, katerih glavni namen je, izboljšati gospodarsko in pridobitno stanje njenih članov. Udejstvuje se lahko na vseh poljih gospodarskega in socialnega življenja pre-

bivalstva ter morejo vršiti v duhovnem in moralnem pogledu važno nalogo v državnem in narodnem življenju.

Kakor omenjeno, je mogoče ustanoviti gospodarske zadrage v različne svrhe za pospeševanje gospodarstva. Gozdni posestniki si lahko ustanove svoje lastne gozdno-gospodarske zadrage, da si izboljšajo z udruženjem svoj gospodarski in socialni položaj na eni strani, a na drugi strani da se navajajo k smotrnemu gospodarjenju s svojimi gozdovi.

Kakor smo videli, je kriterij gozdnih zadrug po gozdnem zakonu povsem različen od gospodarskih zadrug po zakonu o gospodarskih zadrugah. Te so samo prostovoljne združbe, dočim zakon o gozdovih dopušča in predvideva tudi prisilne združbe. Gospodarske zadrage zasledujejo zaščito interesov posameznih članov, težišče gozdnih zadrug pa naj bo v zavarovanju javnih interesov.

Tudi za ustanovitev prisilnih zadrug mora biti predvsem pogoj to, da je njih delovanje v brezdvojnno korist zadružnim članom in šele posredno javnim interesom. Glede zaščite javnih interesov ima državna uprava dovolj možnosti v raznih zakonih. V kolikor dopušča zakonodajalec prisilne zadrage, je njegov namen, da zaščiti splošne interese izvestnih slojev v svrhu povečanja njih pridobitne sposobnosti. Tako se morajo po zakonu o obrtih ustanoviti stanovske obrtne zadrage, ki zasledujejo zaščito stanovskih interesov obrtnikov. Po zakonu o vodah se smejo ustanoviti vodne zadrage tudi proti volji tistih posestnikov, ki nimajo od zadrage nobene koristi, vendar imajo ti posestniki pravico do odškodnine, če jim je povzročena z vodnimi deli škoda na zemljišču.

V kolikor se gozdni posestniki žele združiti v svrhu smotrnega gospodarstva svojih gozdov in prodaje svojih gozdnih proizvodov, pa jim je ta možnost v zadostni meri dana v zakonu o gospodarskih zadrugah. Po tem zakonu jim je dana enaka možnost, da se prostovoljno združijo za namene, ki jih predvideva zakon o gozdovih v §§ 107. in sled. Do združenja bo gozdne posestnike lahko pripraviti, čim bodo prepričani, da jim bo zadruga prinašala koristi. Zadruga kot pravna oseba bo lahko v posesti lastnih gozdov, s katerimi bo morala kot z gozdovi pod posebnim javnim nadzorom gospodariti po načelu stroge trajnosti. Z umnim gospodarstvom svojih gozdov bo zadruga dajala svojim članom dober zgled in vzpodbudo, da tudi sami začno ravnati s svojimi gozdovi po izvestnem smotrnem načelu.

Kar pa se tiče gozdno-policijskih in gozdno-gospodarskih ukrepov, tedaj v prvi vrsti zaščite javnih interesov, pa mora država to izvajati z občnimi in posebnimi zakoni, zlasti z zakonom o gozdih in zakonom o hudournikih. Kajti predpisi zakona o gozdih — kakor smo videli — silijo gozdnega lastnika ali

posestnika, da vodi svoje gozdno gospodarstvo po določenih občnih gospodarskih načelih, od katerih ne more po mili volji odstopati.

Verjetno je, da je imel vse to zakonodalec pred očmi, ko je v § 120., odstavku drugem, zakona o gospodarskih zadrugah odredil, da predpisi drugih zakonov, uredb, naredb in pravilnikov, ki že po odstavku prvem ne prestatenejo, pa se nanašajo na zadruge, prestatenejo veljati, kolikor nasprotujejo določbam tega zakona (o zadrugah). Po našem naziranju so tedaj določbe §§ 108. do 111. zakona o gozdih z gornjo določbo razveljavljene in jih bo moči uveljaviti le s posebnim zakonom.

4. Arondacija in komasacija gozdnih zemljišč.

Kakor že omenjeno, prevladuje v dravski banovini individualna gozdna posest in to predvsem mala gozdna posest. Največ je v dravski banovini posestnikov, ki razpolagajo z gozdovi izpod 5 ha, do 10 ali 50 ha površine. Tu in tam imajo ti posestniki gozd v enem samem kompleksu, večinoma pa ležijo gozdovi, ki spadajo k enemu in istemu posestvu, razkosano in daleč vsak sebi. Enaka je razkosanost ostale kulturne zemlje, polja in travnikov. Na takih razkosanih in raztresenih zemljiščih je intenzivno ter enotno in smotrno gospodarjenje nemogoče, ne glede na okolnost, da so brezštevilne meje, pota, kolovozi itd. ter mejni spori že sami po sebi ovira rednemu gospodarjenju s temi zemljišči. Le na zaokroženih in skupaj držečih se zemljiščih je mogoče intenzivno in smotrno gospodarjenje, kar velja zlasti za gozdna zemljišča, če se hoče doseči uspešna trajna gozdna proizvodnja.

Zato moramo prištevati med najvažnejše vprašanje agrarne politike, katerega rešitev je življenjska važnost za posameznega kmeta in za narodno gospodarstvo vobče, vprašanje odprave razkosanosti kmetijskih zemljišč, razdelbe in uredbe ter izboljšanja skupnih zemljišč in odkupa ali uredbe gozdnih in pašnih služnostnih pravic na tujem zemljišču.*

Zakon o gozdih vsebuje v § 112. v tem pogledu naslednja važna določila:

»Zaradi arondacije in izločitve osredkov (enkav) v državnih gozdih je minister za gozde in rudnike upravičen izvršiti z odobritvijo predsednika ministrskega sveta zameno za ekvivalentno vrednost 100 ha površine. Za večje površine velja zakon o odsvajanju državnih nepremičnin.

* Dr. Fran Spiller-Muys: Agrarna politika in agrarne operacije v Ljubljani, stran 80 knjige: »Gozdarstvo v Sloveniji«, izdaja Jugoslovenskog šumar-skog udruženja, leta 1923.

O načinu arondacije, odkupa osredkov in gozdnih služnosti in komasacije raztresenih gozdnih parcel nedržavnih gozdov se izda poseben zakon.

Dokler se ne izda ta zakon, se opravljajo navedeni posli po sedaj veljavnih zakonih.

Oblastva morajo podpirati tako akcijo, ki ji je po lastni iniciativi strank namen arondacija ali komasacija gozdov po navodilih, ki jih predpiše minister za gozdove in rudnike.*

Kakor vidimo, ureja gozdni zakon zgolj arondacijo (zaokrožitve) in izločitve osredkov državnih gozdov, dočim prepušča ureditev vprašanja arondacije, odkupa osredkov in gozdnih služnosti in komasacijo (zložitev) raztresenih gozdnih parcel nedržavnih gozdov posebnemu zakonu. Dokler pa ta (posebni) zakon ne izide, je treba po izrečni določbi gozdnega zakona opravljati navedene posle po sedaj veljavnih zakonih. Pod navedenimi posli je razumeti »agrarne posle«, katerih izvajanje — kakor že omenjeno — spada v pristojnost komisarjev za agrarne operacije v Ljubljani oziroma komisije za agrarne operacije v Ljubljani.

Pod »agrarne posle« pa je med drugim prištevati tudi posle po zakonih:

1. Državni (okvirni) zakoni z dne 7. junija 1883, drž. zak. št. 92, 93 in 94, ki obravnavajo ločeno zložbe zase in razdelbe zase ter odpravo enklav v gozdih zase.

2. Že omenjeni (deželni) zakoni o razdelbi skupnih zemljišč in uredbi pravic do njih skupnega premoženja, uživanja in upravljanja.

3. Zakoni o odpravi gozdnih enklav in arondaciji gozdnih mej, in sicer:

zakon z dne 26. oktobra 1887, kranjski deželni zakonik št. 3 iz leta 1888.;

zakon z dne 26. maja 1909, štajerski deželni zakonik št. 46;

zakon z dne 22. februarja 1890, koroški deželni zakonik št. 10.

4. Zakoni o zložbah poljedelskih zemljišč, in sicer:

zakon z dne 7. novembra 1900, kranjski dež. zakonik št. 28, z izpremembami in dopolnitvami zakona z dne 15. novembra 1910, kranjski deželni zakonik št. 37;

---

* Križevačka imovna opština v Bjelovaru ima v lendavskem srezu 3866 ha lastnih zemljišč, od tega 3105 ha gozda. Glede imovinskih občin pa je bil s § 81., toč. 14., finančnega zakona za leto 1938/39 pooblaščen minister za gozdove in rudnike, da se po zaslišanju vrhovnega državnega pravobranilca in glavne kontrole in po odobritvi ministrskega sveta kljub predpisom § 112. z. o. g. v posebno opravičenih primerih zaradi zaokrožitve posestva in pocenitve uprave zamenjajo državna gozdna zemljišča z zemljišči imovinske občine enake vrednosti.

zakon z dne 26. maja 1909, štajerski deželni zakonik št. 45;
zakon z dne 21. februarja 1900, koroški deželni zakonik št. 15.

5. Zakoni o uredbi in odkupu pravic drvarjenja, paše in dobivanja gozdnih pridelkov, urejenih s postopanjem po servitutnem patentu z dne 5. julija 1853, državni zakonik št. 130, in sicer:

zakon z dne 28. januarja 1911, kranjski deželni zakonik št. 2 iz leta 1912.;

zakon z dne 16. septembra 1909, štajerski dež. zakonik št. 29 iz leta 1911.;

zakon z dne 28. avgusta 1908, koroški deželni zakonik št. 3 iz leta 1910.

Potrebno bi bilo vse gorenje zakone unificirati z enotnim državnim okvirnim zakonom ter prepustiti vsaki banovini, da ta vprašanja uredi za svoje območje tako, da bodo ti predpisi prilagodeni posebnim gospodarskim prilikam posameznih pokrajin. Do izdaje teh — za vsako banovino enotnih predpisov — pa naj bi se pristojna oblastva prizadevala, da po obstoječih predpisih zaokrožijo čimveč gozdnih zemljišč in jim popravijo gozdne meje povsod tamkaj, koder to narekujejo javni gozdarski interesi in tudi interesi prizadetih gozdnih posestnikov samih.

5. Gozdarski pouk in gozdarsko izobraževanje.

Zakon nalaga v §§ 113. do 120. ministrstvu za gozdove in rudnike,

da zaradi čim popolnejše strokovne izobrazbe gozdarskih strokovnjakov podpira kmetijsko in gospodarsko-gozdarsko fakulteto naših univerz;

da daje denarna in druga sredstva, potrebna za delovanje institutov za gozdarske raziskave, ki so ustanovljeni pri kmetijski in gospodarsko-gozdarski fakulteti;*

da odvarja po potrebi šole ali vzdržuje posebne stalne aličasne tečaje za razširjanje teoretične in praktične izobrazbe gozdarskih strokovnjakov in gozdnih čuvajev;

da skrbi za izobraževanje prebivalstva v gozdarstvu s predavanji, tečaji in poljudnimi publikacijami, vzornimi kulturnimi deli in napravami;

da skrbi, da pridejo osnove gozdarskega znanja po sporazumu s pristojnimi ministri v program kmetijskih šol, učiteljskih, bogoslovnih in osnovnih šol;

---

* Po § 115. morajo posestniki gozdov brez posebne odškodnine dopustiti, da vrše instituti za gozdarske raziskave v njih gozdovih znanstvena raziskavanja, kolikor to ni na škodo rednemu gospodarjenju; posestnik gozda pa ima pravico od instituta, ki vrši raziskavanje, zahtevati za podrtja ali poškodovana drevesa stvarno vrednost teh dreves.

da podpira moralno in materialno delovanje gozdarskih društev, kakor tudi drugih društev, ki pospešujejo koristi gozdnega gospodarstva in gozdarstva.

Otvorjanje gozdarskih strokovnih šol je vezano na posebno odobritev ministrstva za gozdove in rudnike, ki ima nadzorstveno pravico nad temi šolami.

*

Kakor vidimo iz gornjih določb, ne zavisi ostvaritev gornjega samo od gozdarskih oblastev in njih organov, ampak je v tem pogledu potrebna tudi iniciativa drugih oblastev in posameznikov.

S kmetskim prebivalstvom je zlasti v stiku naša duhovščina in naše učiteljstvo, ki sta že mnogo storila za prospeh našega gospodarskega napredka. Zato naj bi se zlasti naše podeželsko učiteljstvo čimbolj seznanjalo z gozdnimi predpisi in se izpopolnjevalo v strokovnem gozdarskem znanju, da bo v uk poverjeni mu deci s primernim poukom cepilo ljubezen do gozda in jo že v mladosti privajalo do spoznanja, kako velike gospodarske važnosti je gozd za narod in za posameznika.

Odrasle ljudi, zlasti gozdne posestnike, naj bi gozdarski in pravni strokovnjaki s poljudnimi predavanji seznanjali o umnem gozdnem gospodarstvu in z gozdarskimi predpisi, predočujoč jim, da so predpisi gozdnega zakona ustanovljeni predvsem v njihovo korist in za njih. To nalogo naj bi zlasti vršila razna gozdarska društva in ona društva, ki posredno ali neposredno pospešujejo gozdno gospodarstvo in gozdarstvo, kakor planinska društva, društva za varstvo prirode, turistična društva, društva za zaščito koristnih ptic, društva za olepšavanje mest in druga.

Viri:

Zakon o šumama sa tumačem, uredbama, pravilnicima; izdanja ministarstva za šume i rudnike, Beograd.

Dr. Ugrenović Aleksandar: Zakoni i propisi o šumama i pilanama, 1930, Zagreb.

Fischer Rudolf: Das österreichische Reichsforstgesetz 1917, Dunaj.

Guzelj Avgust: Navod za oskrbovanje malih gozdnih posestev, 1903, Ljubljana.

Ing. Novak Viktor: O urejanju gospodarstva z gozdi, 1935, Ljubljana.

Naredbe in razpisi kraljevske banske uprave dravske banovine v Ljubljani.

Gradivo letnih poročil o gozdarstvu v dravski banovini gozdarskega odseka kr. banske uprave v Ljubljani za leto 1935 do 1937.

Fr. Žnidaršičeva razprava: »Gozdna zakonodaja« se bo izdala v ponatisu kot posebna brošura na 72 straneh. Vabimo že sedaj na naročbo!

Uprašanja in odgovori

Nadzorstvo sejmov.

V naši občini imamo nekatere živinske sejme, ki so zelo slabo obiskani. Da zmanjšamo stroške za sejmsko nadzorstvo, je občina povabila domačega občinskega veterinarja, da nadzoruje sejem. Prišel pa je nadzorovat sejem tudi državni veterinar in tako smo imeli na enem slabo obiskanem sejmu kar dva živinozdravnika. — Prosimo za pojasnilo, ali sme nadomestovati državnega veterinarja pri nadzorovanju živinskih sejmov občinski veterinar. — O. G.

Odgovor: Po določenih čl. 15 zakona o odvracanju in zatiranju živalskih kužnih bolezni (Ur. list iz l. 1928., št. 287/80) se smejo vršiti živinski sejmi le pod veterinarsko kontrolo.

Po 2. odst. čl. 17 cit. zakona mora biti na sejmu z večjim dogonom živine (t. j. preko 2000 glav goveje živine) navzočen tudi državni veterinar poleg potrebnega števila veterinarjev v javni službi (računši pri tem na vsakih 200—300 glav goveje živine po enega veterinarja).

Na manjših sejmih veterinarska kontrola ni pridržana ne državnemu, ne drugemu veterinarju v javni službi. Zakon predpisuje samo, da se mora vršiti nadzorstvo po veterinarju, to je po strokovnjaku.

Odrejanje veterinarske kontrole na vseh živinskih sejmih, kakor tudi odrejanje policijske varnostne službe spada po 3. odst. čl. 17 cit. zak. v pristojnost upravnih oblastev I. stopnje, to je okrajnih načelstev.

Zaradi odrejanja veterinarske kontrole in policijske varnostne službe morajo zato sejmski koncesionarji prijaviti nameravani živinski sejem pristojnemu občupravnemu oblastvu, ki bo in mora zadevne svoje odredbe izdajati skladno s predpisi čl. 65 z. n. u., t. j. da z njimi ščiti javne koristi in zavaruje občo blaginjo.

Iz zgoraj navedenih zakonskih določil sledi, da občina (ali kateri koli drugi sejmski koncesionar) ni sama pristojna odrediti veterinarsko kontrolo. Prav tako pa je tudi napačno mnenje državnega veterinarja, da smejo živinske sejme nadzirati samo državni živinozdravniki. Ti so po zamisli zakona predvsem poklicani, da na večjih sejmih nadzorujejo poslovanje veterinarjev v javni službi, ne pa da le-teh posle sami opravljajo.

Službena podrejenost občinskega tajnika.

1. Komu je podrejen občinski tajnik v izvrševanju svojih poslov? Mnenja sem, da samo županu in občinski upravi in nikomur drugemu. Tudi nobeni oblasti ne.

2. Ali nadzorno oblastvo lahko zagrozi občinskemu tajniku, da odgovarja za določen posel on in ali lahko pošlje kazenskega sla na njegove stroške?
F. P. v K.

Odgovor: Ad 1. Občinski tajnik je podrejen samo županu (t. 4 in 5 odst. 2 § 84. zakona o občinah in čl. 18 uredbe o obč. uslužbencih), oziroma podžupanu (prvemu članu obč. uprave), kadar ta župana nadomešča (§ 71. z. o.). Občinski upravi tajnik ni podrejen, še manj občinskemu odboru, enako seveda ne državnim in drugim oblastvom in uradom. Člani občinske uprave in ostali obč. odborniki torej nimajo pravice, dajati tajniku ali drugim obč. uslužbenecem službene naloge; kajti oni nimajo starešinske oblasti. Izjema je, če jih je župan posebej pooblastil.

Ad 2. Sledi že iz prvega odgovora. »Kazenski sele« (izvršitev poslov državne uprave po organu nadzornega oblastva) se more poslati samo na račun občine (§ 128. z. o.). Občinski odbor sme seveda od tajnika zahtevati, da občini od nje plačane stroške povrne, ako jih je zakrivil on; tak zahtevek pa more občina uveljaviti le z odškodninsko tožbo pred sodiščem.

Odgovor na nadaljnji dve vprašanji se nam zdi odveč; saj je vljudnost v službenem občevanju med oblastvi sama ob sebi umevna. Tudi nismo pristojni, da dajemo sreskim načelstvom lekcije, kakšnih izrazov se smejo v občevanju z občinami posluževati. Vsekakor pa ni nevljudnost, če višje oblastvo nižjemu »naroča« ali »odreja«. Izraz »zaukažem« je seveda neumesten.

Domovinstvo ob spremembi občinskega ozemlja.

Občina T. je zahtevala, da priznamo domovinstvo voj. obvezniku K. A., rojenemu 1. febr. 1914 v Nemčiji. Njegov oče K. J. je bil rojen l. 1871. v vasi Brezje, ki je spadala za časa njegovega rojstva v našo občino, a je bila pred nekako 30 leti priključena občini T. Oče K. J. je bival za časa priključitve pa do danes neprekinjeno v Nemčiji, kjer je bil rojen tudi omenjeni njegov sin. — Zahtevek občine T. smo zavrnilo z utemeljitvijo, da je z dnem, ko je bila vas Brezje priključena občini T., postal K. J. član občine T. in da je torej tja pristojen tudi njegov sin K. A. Ali smo ravnali prav? — Obč. M. p.

Odgovor: Da! Gre namreč za domovinstvo osebe ob spremembi meje občin M. p. in T. Kako je v takih primerih postopati, pojasnjuje § 4. domovinskega zakona od 3. XII. 1863 (drž. zak. št. 105). Po tem določilo je smatrati osebe iz pregrupiranih občin za pristojne v tisto izmed obeh s pregrupacijo prizadetih občin, ki ji pripade ozemlje, na področju katerega so te osebe stanovale ob pregrupaciji, ali — če tedaj niso stanovale v nobeni prizadetih občin — v kateri izmed obeh so poslednjič stanovale. Ako pa gre za potomce takih oseb, živče stalno v inozemstvu, je pa merodajno poslednje bivališče v eni pregrupiranih občin njih roditeljev.

V vašem primeru sicer niste navedli, kje je oče v inozemstvu živčega sina poslednjič bival na področju občin M. p. ali T. Verjetno pa je to bilo v kraju B., sedaj občine T., kjer je bil tudi rojen (in je torej vsaj nekaj časa tam bival). Zato je brez nasprotnega dokaza tudi sin postal član občine T. Stvar občine T. je, da vam dokaže, da je K. J. poslednjič pred pregrupacijo ali ob pregrupaciji bival na področju občine M. p., toda izven kraja B.

Pisanje privatnih vlog po naročilu župana.

Ali more predsednik občine prisiliti občinskega tajnika, da dela strankam v njih zasebnem interesu prošnje, pritožbe in druge vloge? — Obč. M. p.

Odgovor: Ne! Res razporeja po čl. 19 uredbe o obč. uslužbencih župan delo občinskih uslužbencev, vendar je to omejeno le na tisto delo, ki spada po zakonih v pristojnost občine, najsi gre za samoupravne ali za državne posle (izvrševanje nalogov nadzornih oblastev). Prošnja, vlog, pritožb itd., ki se po specialnih predpisih ne vlagajo pri občini in ki so vložene v zasebnem interesu, pa občinski tajnik ni dolžan sestavljati. Tak nalog župana bi bil nezakonit in občinski tajnik se mu sme upreti, ravnajoč se po določbah čl. 20 uredbe o občinskih uslužbencih.

Pripominjamo pa, da je občinski tajnik dolžan v obliki uradnega zapisnika sestavljati one prošnje in vloge — četudi so v zasebno korist prosilca — ki se vlagajo pri občini, n. pr. prošnje za izdajo gradbenega dovoljenja, za podporo rodbini vojaškega vpoklicanca itd., in tudi vse prošnje oziroma vloge, ki jih rešuje občina sama (n. pr. za ubožno podporo, za napeljava javne razsvetljave na občinski cesti itd.). Dolžnost tajnika torej ni, da piše tudi druge prošnje, kot n. pr. za dopust vojaka, za obrtno koncesijo itd., katere se po zakonu niti ne vlagajo niti ne rešujejo pri občini (glej določila §§ 27., 28., 29., 35.—38. z. u. p.). — Ako bi župan dajal tajniku nezakonite naloge, ki presegajo obrazloženi okvir, se izpostavlja nevarnosti ne samo sankcij po zakonu o občinah, ampak tudi kaznivih dejanj pomoči pri zakonem pisaštvu. (Glej tudi članek: »Zakotno pisaštvu občinskih uslužbencev« v tej številki lista.)

Tudi k temu vprašanju dodajamo opomin, da naj noben javni uslužbenec ne pozabi na položaj, ki ga ima nasproti ljudstvu in na svoje iz tega položaja izviraajoče osnovne dolžnosti, ter naj neukim in pomoči resnično potrebnim

soobčanom svoje pomoči ne odreče, čeprav bi včasih šla preko ožjih službenih dolžnosti. Seveda bo tudi to prostovoljno pomoč dal le v okviru zakonov in razpoložljivega časa.

Postopek pri izterjevanju občinskih taks.

Ze nekaj let imamo v proračunu odobreno občinsko takso na motorna vozila. Na tej podlagi smo predpisali v letu 1938. avtoprevozniku R. Š., ki ima več avtomobilov, za leto 1938 to takso v skupnem znesku 1200 din. Zoper plačilni nalog je prevoznik vložil pravočasno ugovor, s katerim izpodbija zakonitost te takse vobče. Občinski odbor je ugovor zavrnil, enako tudi sresko načelstvo zoper sklep občinskega odbora vloženo pritožbo. Prevoznik je šel dalje na upravno sodišče, kjer je s tožbo uspel, nakar pa smo šli mi na državni svet in tam končno zmagali. Državni svet je svojo razsodbo, s katero je priznal našim taksam na motorna vozila zakonitost, izdal šele letos pred kratkim. — Kakor v letu 1938., smo predpisali omenjenemu prevozniku tudi v letu 1939. to takso, in sicer v isti višini, kakor za leto 1938. Tudi zoper ta plačilni nalog je stranka vložila ugovor, ki ga pa še nismo rešili, čakajoč na končni izrek o predpisu za leto 1938. — Prav tak plačilni nalog smo izdali tudi letos za leto 1940. Ta nalog je prevoznik sploh ignoriral, vložil ni ničesar, plačal pa tudi ne. — Ko smo pred kratkim prejeli razsodbo drž. sveta o taksi za leto 1938., smo izdali prevozniku odločbo, s katero ga terjamo za takse 3600 din za vsa tri leta, pozivajoč se na razsodbo drž. sveta. Zoper to odločbo je pa prevoznik po odvetniku vložil ugovor, s katerim izpodbija veljavnost naših nalogov in vnovič tudi zakonitost takse na motorna vozila, to pot iz drugih razlogov. — Kako naj ta ugovor rešimo? Ali naj gre sedaj cela zadeva vnovič dolgo pot do državnega sveta? — Obč. K.

Odgovor: Zadevo ste precej zavozili. S strnitvijo vseh treh taksnih predpisov, ki so akti zase, v eno samo odločbo, ste hoteli morda postopek pohenostaviti, pa ste ga le komplicirali in stranki dali možnost, da se procesira naprej. Na ta način ne boste dobili svojih taks nikdar. Postopati bi bili morali takole:

Plačilni nalog za leto 1938. je postal z za vas ugodno razsodbo drž. sveta izvršen. Uvesti morate eksekucijo. Stranki izdate kratek odlok po 2. odst. § 136. z. u. p., s katerim proglasite plačilni nalog z ozirom na omenjeno razsodbo za izvršen ter jo pozovete, da plača dolžni znesek v n. pr. 15 dneh v izogib rubežni. Če stranka v tem roku ne plača, postopate po predpisih §§ 137. in sled. z. u. p. o izvršbi. Zarubi se lahko kar dotični avtomobil.

Plačilni nalog za leto 1940. je postal s tem, da stranka ni vložila v zakonitem roku ugovora, pravomočen in je tudi izvršen. To ugotovite na enak način kakor zgoraj, s čimer je uvedena eksekucija tudi za leto 1940. Proglasitvena odloka za taksi za leto 1938 in 1940 združite lahko v en odlok.

Plačilni nalog za leto 1939. pa še ni pravomočen in se ne more eksekvirati. O vložnem ugovoru mora občinski odbor še odločiti, nakar bo šla stvar, ako bo to volja avtoprevoznika, do državnega sveta. S tem, da niste ugovora stranke rešili takoj, ste zavlekli izterjatev takse sami nad eno leto. Pozabili ste, da veljajo razsodbe upravnega sodstva samo za konkretni primer, za akt, ki je bil predmet tožbi, ne pa tudi za druge, čeprav enake primere. Priporočamo vam, da povabite stranko, naj svoj lani vloženi ugovor umakne, ker nima izgleda, da bo uspela. Če je namreč občina pravilno postopala, bo — vsaj pri drž. svetu — sigurno uspela in stranka bo imela samo nepotrebne advokatske stroške. Če stranka ugovora kljub temu ne umakne, mora seveda postopek teči svojo predpisano pot naprej.

Svojo letos izdano odločbo, ki je dala povod za novo pritožbo, pa vam priporočamo umakniti. To storite na ta način, da občinska uprava na podlagi 2. odst. § 135. z. o. (enako po 2. odst. § 120. z. u. p.) ugovoru prevoznika sama ugodi in izpodbija odlok predsednika občine razveljavi, toda ne brez navedbe razlogov ali celo iz razlogov, ki jih navaja ugovor — s tako ugoditvijo bi se občina svoji terjatvi sama odrekla —, temveč iz razlogov lastnega nepravilnega postopka (gl. gornja navodila). Hkrati izda župan zgoraj ome-

leva na pravi tir, občina pa njena eksekucija vsaj za dve leti takoj v roke. lжена nerodna odločba s sveta in zavožena zadeva na pravi tir, občina pa bo mogla z energično eksekucijo dobiti takso vsaj za dve leti takoj v roke.

Izkušnjo imamo, da velik del občin pri izterjevanju svojih davščin vse premalo pazi na pravilen postopek. Občino, ki »po domače« postopa, davčni zavezanec lahko poljubno sekira. Zato naj velja vsem občinam opomin: Zakon o občem upravnem postopku je poleg zakona o občinah vaš najvažnejši zakon!

Kdaj stopi zakasnen občinski proračun v veljavo?

Naš občinski proračun za leto 1940/41 je bil sklenjen v odborovi seji dne 17. marca t. l. Banska uprava ga je po dvakratni vrnitvi odobrila dne 11. junija, odobritveno odločbo s proračunom smo prejeli dne 21. junija, odobrene davščine in pravilnik za izvrševanje proračuna smo razglasili 23. junija, razglas pa smo (po preteku petih dni v smislu § 135. z. o.) sneli 28. junija. — Odobritvena odločba banske uprave pravi, da sme občina pobirati odobrene davščine od 1. aprila dalje, po čl. 9 našega pravilnika za izvrševanje proračuna se pobirajo trošarine od dneva razglasitve, po čl. 18 pravilnika pa je stopil ta pravilnik, ki je bil od bana odobren 11. junija, v veljavo že 1. aprila. Kdaj torej je stopil naš proračun v veljavo, oziroma od katerega dne smemo pobirati odobrene davščine po tem proračunu? — Obč. L.

Odgovor: Res, cel niz datumov, odredb in nesoglasij, tako da se je težko orientirati. Zadevo komplicira še neskladnost med proračunskim in davčnim letom (slednje je po čl. 125 zakona o neposrednih davkih koledarsko), različnost davščin po njihovi namembi (ene nosi obveznik končno, druge pa prevaljuje na tretje osebe) in končno oziri na čim enostavnejšo in preglednejšo občinsko računovodsko in blagajniško službo. Zato vam damo obširnejše pojasnilo.

Vsak občinski akt, ki je potreben odobritve višjega oblastva, najsi bo upravni akt ali uredba, postane pravnoveljavna šele s to odobritvijo. Tak akt je tudi občinski proračun. Nemogoče je torej, da bi proračun postal veljaven 1. aprila, če do tega dne še ni bil odobren. To načelo izraža tudi zakon o občinah, in da bo čisto jasno, odreja v 3. odstavku § 98., da velja stari proračun, dokler novi ni odobren, in da se medtem, t. j. v dobi od 1. aprila, ko začneja novo proračunsko leto, pa do odobritve novega proračuna vršijo izdatki po dvanajstih starega proračuna. Tako pravi zakon; če stoji v odobritveni odločbi banske uprave ali v občinskem pravilniku za izvrševanje proračuna kaj drugačnega — kakor vprav v od vas navedenem primeru — je tisto pač nezakonito. Tiskani vzorci se prirejajo za normalne primere, t. j., da je proračun občina sklenila in banska uprava odobrila pravočasno, še pred pričetkom proračunskega leta. Če je proračun zakasnen, je treba tiskovine pač popraviti in jih zakasnitvi prilagoditi, kar se utegne tudi pri banski upravi v navalu proračunskega dela prezreti.

Tudi stvarno je nemogoče, da bi občina poslovala po novem proračunu še preden je odobren. Banska uprava občinski proračun lahko zelo spremeni; saj je letos dobila še pravico, da črta, vnaša, znižuje in zvišuje posamezne postavke med izdatki in dohodki. Kakšen bo proračun končno in kakšne davščine bo smela pobirati, izve občina šele, ko prejme odobritveno odločbo, davkoplačevalci pa, ko občina odobrene davščine in njihove pravilnike razglasi. Sedaj šele je občini mogoče, da novi proračun izvaja, da troši po novih partijah in pozicijah, davčnim obveznikom pa, da v kalkilirajo trošarine in takse v prodajno ceno alkoholnih pijač, čevljev, bencina, stanovanjsko najemino itd., take davščine namreč, ki jih po njihovi namembi nosi konzument in jih davčni obveznik zato nanj prevaljuje. Tudi pravilnik o finančnem poslovanju v občinah z dne 11. novembra 1935 (»Služb. list« št. 160/24 iz l. 1936.) pravi v čl. 122, da se smejo »nove ali zvišane stare davščine pobirati samo od dne rešitve pristojnega oblastva o odobritvi« (izvirno besedilo je v »Služb. listu« v slovenščino netočno prevedeno).

Sedaj vam bo jasno, da more občinski proračun z vsemi aneksi stopit v veljavo na dan 1. aprila samo v primeru, da je bil celotni proračunski postopek, všteti zgoraj omenjene razglasitve, do 31. marca zaključen. Pri zakasnjem postopku pa se datum veljavnosti premakne in proračun postane pravno veljaven z dnem odobritve po banski upravi, obvezen pa za občino z dnem prejema odobritvene odločbe in za davkoplačevalce z dnem razglasitve odobrenih davščin in pravilnikov po občini. Dan razglasitve je torej tisti dan, ko je novi proračun obvezen za vse in vsakogar, za občino in za občane, in ko se more in mora občinsko gospodarstvo v celoti usmeriti na novi tir. Za vas je to 23. junij t. l.

Razglasitev odobrenega proračuna ni istovetna z razglasitvijo po 5. odst. § 135. zakona o občinah. Kajti občinski proračun že na sebi ni odločba občne narave, proti kateri bi bila dopustna pritožba, še manj je to potem, ko je odobren. Zato ni treba, da se postopa po predpisih cit. člena, da visi razglas pet dni na občinski deski itd. Razglaša se sicer hitro, tako j po prejemu, toda le na krajevno običajni način, kakor se sploh razglašajo uredbe (§ 82.) Občinski proračun (celotni proračunski akt, ne samo pravilniki) je namreč uredba in stopi kot taka v veljavo že na dan razglasitve, ako ni v njej določen poznejši dan (n. pr. 1. april). Razglas se torej lahko stilizira tako, da se »z današnjim dnem« pobirajo te in te davščine. — V specialnem proračunskem postopku po §§ 96—98 z. o. razglasitev odobrenega proračuna ni predpisana. Iz tega pa se še ne sme sklepati, da razglasitev sploh ne bi bila potrebna; potreba izhaja nujno že iz gornjih stvarnih izvajanj, pa tudi iz zakona (§ 82. zakona o občinah, svojčas tudi čl. 20 pravilnika o banovinski in občinski trošarini).

Proračunsko leto se začne s 1. aprilom (čl. 3 pravilnika o fin. poslovanju v občinah), najsi je do takrat proračun odobren ali ne. Na ta dan naloži občina nove blagajniške in računске knjige. Če novi proračun do tega dne ni odobren, se občina seveda ne more ravnati po njem — to je že zgoraj poudarjeno —, temveč posluje po starem proračunu po načelu dvanajstin (§ 98. z. o.). Če kaka postavka za nove potrebe ne bi zadostovala, si mora občina pomagati z naknadnim ali izrednim kreditom po § 100. z. o. Na dan razglasitve odobrenega novega proračuna pa se izvrši preokret na novi proračun. Dosledno bi morala občina pred tem dnem knjige zaključiti. Toda to je veliko delo in če ga višja oblast ne zahteva — praktično se more izhajati tudi brez tega — vam ga seveda ni treba storiti.

Maksimirana trošarina na vino v času od 1. aprila 1940 do odobritve obč. proračuna za leto 1940/41.

Kot trška občina smo imeli lani trošarino 1.50 din od litra vina. Za leto 1940/41 smo znižali to stopnjo na 1 din; proračun z znižano trošarino nam je bil odobren 18. maja t. l., razglasili smo ga 26. maja. Finančna kontrola je, ko je prejela službeno obvestilo o odobritvi nove trošarine (nekaj dni po 18. maju), popisala pri gostilničarjih zalogo. Od te zaloge, od katere je bila trošarina že plačana po stari stopnji, smo vsem gostilničarjem vrnili razliko po 50 para od litra. Kmalu pa so se pričeli javljati nekateri gostilničarji z zahtevo, da jim vrne občina to razliko od zaloge, ki so jo imeli na dan 1. aprila, češ da velja nova trošarina od 1. aprila in so smeli od takrat vračunati v ceno pijači le po 1 din; razliko za čas od 1. aprila do 18. maja bi torej nosili iz svojega, kar nasprotuje pojmu trošarine. Vse te zahtevke smo zavrnil. — Pred kratkim pa je prišel gostilničar M. H. z zahtevo, da mu občina vrne za omenjeni čas razliko kar celega dinarja od litra, češ da je bila občinska trošarina na vino z veljavnostjo od 1. aprila 1940 dalje maksimirana na 0.50 din od litra in da si je občina šele s posebno odobritvijo ministrstva za finance pridobila pravico do od nje sklenjene stopnje 1 din. Ta odobritev pa da ne more veljati nazaj od 1. aprila, niti je občina ni mogla dobiti prej kakor 18. maja (obenem z odobritvijo proračuna). V nadaljnjem trdi ta gostilničar, da je 1. aprila po zakonu znižal ceno pijači za en dinar in zato zahteva, da mu občina ta dinar vrne od vse zaloge, za katero je bil svoj čas plačal po 1.50 din. — Ali je nje-

gov zahtevkov upravičen? Da na dan 1. aprila cene vina ni znižal za 1 din, oziroma da je ni prav nič znižal, mu lahko dokažemo. Razen tega je banska uprava z okrožnico z dne 10. IV. 1940 II št. 11437/7 odredila, da se pobirajo trošarine na vino v dobi od 1. aprila do odobritve proračuna v isti izmeri kakor za preteklo leto, »da pri pobiranju občinske trošarine na vino in žganje ne nastane nered in da občine ne utrpijo nepotrebnih izgub v svojih proračunskih dohodkih«. Ali bi z zavrnitvijo zahtevka uspeli tudi pri upravnem sodišču? — Obč. Š.

Odgovor: Zavrnitev zahtevka prvonavedenih gostilničarjev je bila pravilna in bo brez dvoma držala pri vseh instancah. Razloge za to si oglejte v odgovoru na vprašanje: »Kdaj stopi zakasnjena proračuna v veljavo?« v tej številki lista. — Tudi zahtevek gostilničarja M. H. vam priporočamo zavrniti. To ne toliko zaradi od vas citirane okrožnice banske uprave, katere zakonitost ima upravno sodišče pravico preizkusiti, kakor zaradi zakona samega. Vprašanje je sicer nekoliko kočljivo. Kajti res odreja jasno čl. 5 uredbe z dne 29. decembra 1939 o spremembah in dopolnitvah zakona o državni trošarini (gl. str. 10 »Samouprave« 1940), da smejo občine od 1. aprila 1940 dalje pobirati od hektolitra vina le 50 din in od hektolitrske stopnje žganja le 3 din trošarine. Ta člen pa je bil še pred 1. aprilom dopolnjen s § 18. uredbe o proračunskih dvanajstih mesece april—julij, po katerem se smejo za l. 1940/41 odobriti občinam tudi višje trošarine kot so maksimirane, toda ne višje, kot so jim bile odobrene za l. 1939/40. Maksimiranje po tej uredbi ni več splošno in absolutno, temveč individualno in relativno, t. j. vsaka posamezna občina je odslej po zakonu maksimirana na stopnjo, kakršno je imela v svojem lanskem proračunu. Ker je bila ta uredba 1. aprila že v veljavi, so torej smele občine, katerih proračun do tega dne še ni bil odobren, mirno pobirati trošarine po lanskem stopnji naprej, saj velja po 3. odst. § 98. zakona o občinah za čas, dokler novi proračun ni odobren, stari proračun, in to v vsem obsegu, zlasti tudi glede trošarin (glej zopet vprašanje »Kdaj stopi zakasnjena občinski proračun v veljavo?«). Pogoj § 18. cit. uredbe, da ministrstvo za finance trošarino nad 50 para občini odobri, je bil izpolnjen s kumulativnim aktom gospoda ministra, s katerim je bilo vsem občinam dravske banovine, ki so lani pobirale trošarino nad 50 para, dovoljeno, da jo pobirajo tudi letos.

Namen prve uredbe je bil, da maksimira za proračunsko leto 1940/41 občinsko trošarino za vse občine enotno na 50 par. Proračunsko leto se začne sicer s 1. aprilom, toda kljub temu velja po 3. odst. § 98. z. o. stari proračun naprej, če novi do takrat še ni bil odobren. Datum 1. april se torej ne sme jemati absolutno. Z drugo uredbo je bila prva delno spremenjena; sprememba je stopila takoj v veljavo in uredbodajalec gotovo ni hotel, da derogira cit. § z. o. in ustvari med veljavnostjo starega in novega proračuna nek prazen prostor in motnje v občinskem gospodarstvu, ki je strogo vezano na proračun.

Prepričani smo, da boste z zavrnitvijo zahtevka uspeli tudi v upravno-sodni poti. Kar pa se tiče trditve vašega gostilničarja, da je znižal 1. aprila ceno vina za en dinar, vam samo povemo, da ne vemo v vsej banovini niti za en primer takega znižanja, in mislimo, da boste tudi vaši stranki z lahkoto dokazali, da tega ni storila. Sicer pa niti ni merodajno, kako je on postopal nasproti svojim odjemalcem; saj je nasproti občini trošarinski obveznik on in ne konzumenti. Morebitno škodo zaradi napačne kalkulacije trpi torej sam.

Da se obširna razprava »Gozdna zakonodaja« čimprej zaključi in s tem ohrani njena enotnost, smo dali tej številki lista posebno velik obseg. Zato pa smo morali iz finančnih razlogov zopet združiti dve redni številki v eno, kar naj nam blagovolijo naročniki oprostiti, saj dobijo za to po obsegu trojno številko.